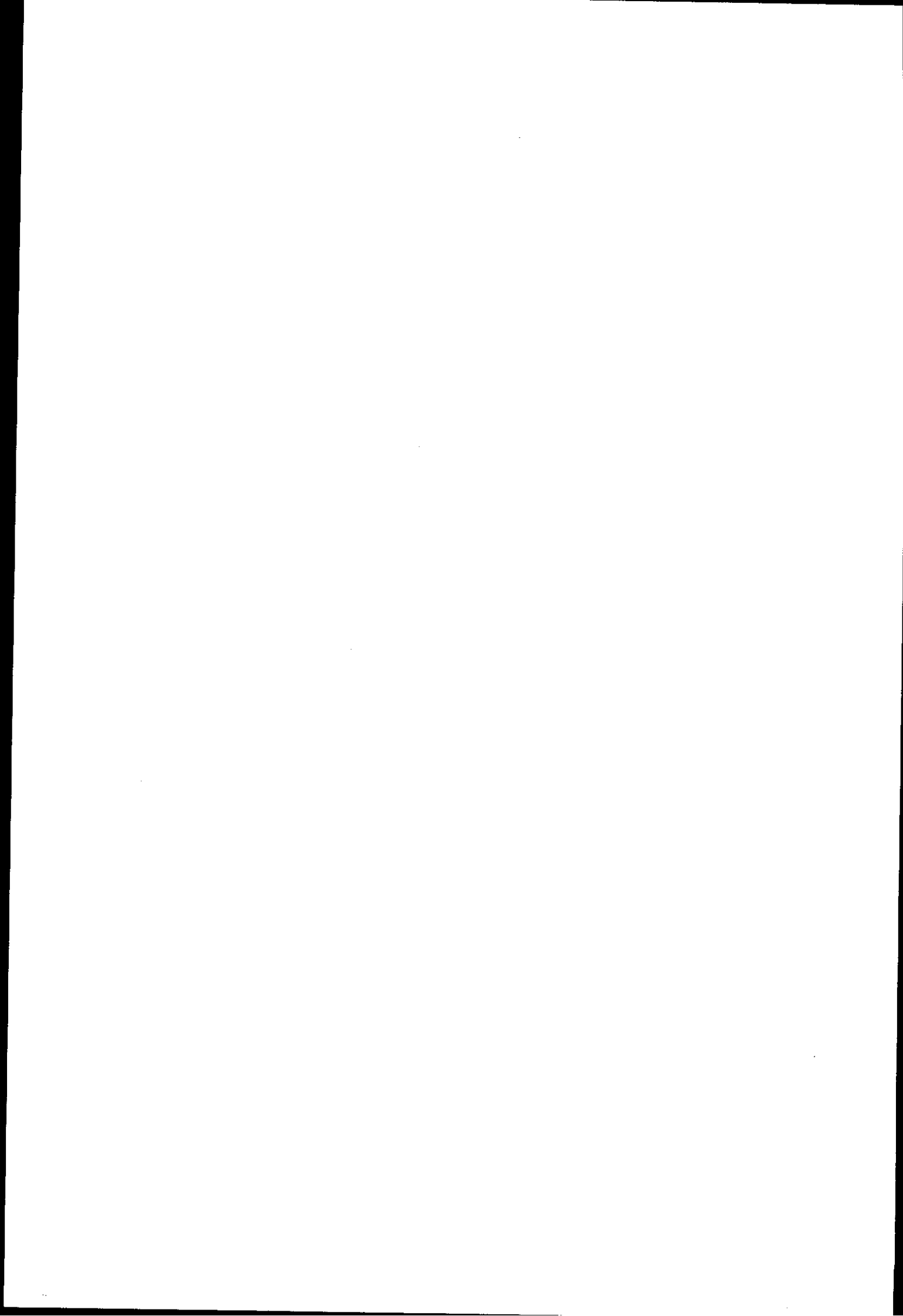

INFORMATIEMAP GEMEENTELIJKE MONUMENTEN
ten behoeve van de
informatiemarkt op 11 oktober 2007
burgerinitiatief uitbreiding gemeentelijke monumentenlijst

Inhoud

In deze map treft u aan:

- De Monumentenverordening
- De Verordening op de Commissie Welstand en Monumenten
- De monumentenbladen uit de Welstand- en Monumentennota
- Voorbeeld waardestelling
- Financieringsmogelijkheden Prins Bernhard Cultuurfonds
<http://www.cultuurfonds.nl/media/geldvragen/richtlijnenwijzer/infobladnh.pdf>
- Aanzet naar Aanwijzingsbeleid Gemeentelijke Monumenten
- Achtergrondinformatie bij het Burgerinitiatief
- De nota van B&W d.d. 20 maart 2001: Voorstel uitbreiding gemeentelijke monumentenlijst, inclusief bijlage A en de brief van de Monumentencommissie Haarlem van maart 2001 met bijbehorende Toelichting op het voorstel

Monumentenverordening Haarlem 2006

Verordening nr. 603
Datum in werking 1 februari 2007

Gezien het voorstel van het college van 10 oktober 2006, gelet op artikel 149 van de Gemeentewet,
is vastgesteld de

Monumentenverordening Haarlem 2006

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. college:
het college van burgemeester en wethouders;
- b. monument:
zaak die van algemeen belang is wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap en/of (cultuur-)historische waarde;
- c. gemeentelijk monument:
onroerend monument, dat overeenkomstig de bepalingen van deze verordening als gemeentelijk monument is aangewezen en wordt beschermd, dan wel een historisch woonschip zoals bedoeld in artikel 1 onder j van de Woonschepenverordening;
- d. gemeentelijke monumentenlijst:
zaken zijn geregistreerd;
- e. Commissie Welstand en Monumenten:
de door de gemeenteraad ingestelde commissie als bedoeld in de Verordening Commissie Welstand en Monumenten volgens raadsbesluit d.d. 12 december 2001;
- f. Verordening:
indien niet nader aangeduid, de voorliggende Monumentenverordening Haarlem 2006.

Artikel 2 Het gebruik van het monument

Bij de toepassing van deze verordening wordt rekening gehouden met het feitelijk gebruik of gebruiksmogelijkheid van het monument met in achtneming van de bepalingen in overige regelgeving, waaronder bestemmingsplannen begrepen.

Hoofdstuk 2 Aanwijzing als gemeentelijk monument en registratie

Artikel 3 De aanwijzing als gemeentelijk monument

1. Het college kan, al dan niet op aanvraag, een monument aanwijzen als gemeentelijk monument.
2. Een aanvraag om aanwijzing vermeldt de kadastrale aanduiding en zakelijke gerechtigden en vermeldt het vermeende belang in deze van belanghebbende. Het verzoek gaat vergezeld van een omschrijving van de bijzondere historische waarden van de zaak, ook in relatie tot zijn omgeving, en relevante foto's.
3. Voordat het college over de aanwijzing een besluit neemt, vraagt het advies aan de Commissie Welstand en Monumenten. In een, naar het oordeel van het college, uitzonderlijk geval kan het vragen om advies achterwege blijven, indien er sprake is van spoedeisend belang.
4. Het besluit van het college bevat een omschrijving van de (cultuur-)historische waarden van de betreffende zaak.
5. Op de voorbereiding van een aanwijzingsbesluit is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, met dien verstande dat het college het ontwerpbesluit ter inzage legt na ontvangst van het advies, bedoeld in het derde lid.

2

6. De aanwijzing kan geen monument betreffen dat is aangewezen op grond van artikel 3 van Monumentenwet 1988 of op grond van artikel 3 van de Provinciale Monumentenverordening 1996.
7. Het college brengt de raad in kennis van het besluit over de aanwijzing van een gemeentelijk monument.
8. Indien toepassing wordt gegeven aan artikel 3 van de Monumentenwet 1988 of aan artikel 3 van de Provinciale Monumentenverordening 1996 voor een zaak die de status van gemeentelijk monument reeds bezit, vervalt de aanwijzing als gemeentelijke monument en wordt hiervan in het register melding gemaakt en doorgehaald.

Artikel 4 Termijn advies en aanwijzingsbesluit

1. De Commissie Welstand en Monumenten adviseert schriftelijk binnen 6 weken na ontvangst van het verzoek om advies van het college.
2. Het college beslist binnen 12 weken na ontvangst van het schriftelijke advies van de Commissie Welstand en Monumenten, en in ieder geval binnen 6 maanden na ontvangst van de aanvraag.

Artikel 5 Mededeling aanwijzingsbesluit

De aanwijzing als bedoeld in artikel 3, eerste lid, wordt gepubliceerd en meegedeeld aan:

- a. degenen die als zakelijk gerechtigden in de kadastrale legger bekend staan en aan de ingeschreven hypothecaire schuldeisers;
- b. de aanvrager;
- c. de gebruiker van de zaak;
- d. de commissie Welstand en Monumenten.

Artikel 6 Registratie op de gemeentelijke monumentenlijst

1. Het college registreert het gemeentelijke monument op de gemeentelijke monumentenlijst.
2. De registratie omvat de plaatselijke aanduiding, de datum van het aanwijzingsbesluit onder vermelding van het registratienummer, de kadastrale aanduiding, de tenaamstelling, en een beschrijving van het gemeentelijke monument.
3. De gemeentelijke monumentenlijst ligt ter inzage.

Artikel 7 Wijziging van de aanwijzing

1. Het college kan de aanwijzing wijzigen.
2. Artikel 3, derde, vierde, vijfde en zevende lid, artikel 4 en 5, alsmede artikel 6, eerste en tweede lid, zijn overeenkomstig van toepassing op het wijzigingsbesluit.
3. Indien de wijziging naar het oordeel van het college van ondergeschikte betekenis is, blijft de toepassing van artikel 3, derde, vierde en zevende lid achterwege.

Artikel 8 Intrekken van de aanwijzing

1. Het college kan een aanwijzing intrekken.
2. Artikel 3, derde, vierde, vijfde en zevende lid, artikel 4, 5 en artikel 6, eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op de intrekking.
3. Het college kan de eigenaar en zakelijk gerechtigden verzoeken mee te werken aan de documentatie van het monument.

Hoofdstuk 3 Vergunningverlening

Artikel 9 Verbodsbepalingen

Het is verboden een gemeentelijk monument te beschadigen of te vernielen.

Artikel 10 Vergunning

Het is verboden zonder vergunning van het college of in strijd met bij de vergunning gestelde voorschriften:

- a. een gemeentelijk monument, of een gedeelte daarvan, af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
- b. een gemeentelijk monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een dusdanige wijze, dat het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.

Artikel 11 Aanvraag en voorbereiding besluit

1. Een aanvraag om vergunning als bedoeld in artikel 10 wordt door middel van het daartoe door het college verstrekte aanvraagformulier ingediend bij het college.
2. Op de voorbereiding van een besluit op een aanvraag om vergunning is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, met dien verstande dat het college het ontwerpbesluit ter inzage legt na ontvangst van het advies, bedoeld in artikel 12, tweede lid.
3. Van het ontwerpbesluit wordt op de gebruikelijke wijze kennisgegeven, waarbij mededeling wordt gedaan van de mogelijkheid om binnen een termijn van zes weken zienswijzen naar voren te brengen.

Artikel 12 Termijnen advies en besluit op de aanvraag

1. Het college zendt na plananalyse een afschrift van de ontvankelijke aanvraag door voor advies naar de Commissie Welstand en Monumenten.
2. De Commissie Welstand en Monumenten brengt binnen zes weken na ontvangst van de adviesvraag schriftelijk advies uit aan het college.
3. Indien het college niet beslist binnen de termijn van zes maanden volgens de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht, wordt de vergunning geacht te zijn verleend.
4. De werking van de vergunning wordt opgeschort totdat de beroepstermijn is verstreken of, indien beroep is ingesteld, op het beroep is beslist. De vergunninghouder kan de voorzieningenrechter van de rechtbank, onderscheidenlijk de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State verzoeken de opschorting op te heffen.

Artikel 13 Voorschriften

1. Het college kan aan een vergunning voorschriften en beperkingen verbinden in het belang van de monumentenzorg.
2. De vergunning kan voor een bepaalde tijd worden verleend.

Artikel 14 Intrekken van de vergunning

Het college kan een vergunning intrekken, indien:

- a. blijkt dat de vergunning is verleend op basis van onjuiste en/of onvolledige gegevens;
- b. blijkt dat de vergunninghouder de voorschriften en beperkingen als bedoeld in artikel 13 niet naleeft;
- c. de omstandigheden aan de kant van de vergunninghouder zich zodanig hebben gewijzigd, dat naar het oordeel van het college het belang van de monumentenzorg zwaarder dient te wegen.

Artikel 15 Registratie vergunningen

1. Het college houdt een openbaar register bij, waarin de verleende vergunningen als bedoeld in artikel 10 worden aangetekend.
2. Van het besluit tot intrekking als bedoeld in artikel 14 wordt aantekening gemaakt in het openbare register.
3. Bij toepassing van lid 1 wordt het volgende aangetekend:
 - a. de datum van de vergunningverlening;
 - b. het registratienummer van de vergunning;
 - c. de plaats waar het monument is gelegen, alsmede de van belang zijnde gegevens;
 - d. de aard van de werkzaamheden.

4. Bij toepassing van lid 2 wordt het volgende aangetekend:
- a. de datum van intrekking van de vergunning;
 - b. het registratienummer van de intrekking;
 - c. de plaats waar het monument is gelegen, alsmede de van belang zijnde gegevens;
 - d. de reden van de intrekking.

Artikel 16 Schadevergoeding

1. Indien en voor zover blijkt dat de aanvrager ten gevolge van:
 - a. de weigering van het college een vergunning als bedoeld in artikel 10 te verlenen;
 - b. voorschriften door het college verbonden aan een vergunning als bedoeld in artikel 10, schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven, kent het college hem op zijn verzoek een naar billijkheid te bepalen schadevergoeding toe.
2. Voor de behandeling van het verzoek als bedoeld in lid 1 zijn de bepalingen van de Procedureverordening planschadevergoeding 2005 ter regeling van de procedure bij toepassing van artikel 49 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk 4 Slot- en Overgangsbepalingen

Artikel 17 Strafbepaling

Hij, die handelt in strijd met artikel 9, artikel 10, of met aan de vergunning verbonden voorschriften en beperkingen wordt gestraft met een geldboete van de tweede categorie of hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Artikel 18 Toezicht

Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening zijn belast de bij besluit van het college aangewezen personen.

Artikel 19 Intrekking

De Monumentenverordening 1994, laatstelijk gewijzigd bij raadsbesluit d.d. 2 september 1998, bekendgemaakt op 16 september 1998 en in werking getreden op 23 september 1998, wordt ingetrokken op de datum als bedoeld in artikel 21.

Artikel 20 Overgangsbepalingen

1. De op grond van de in artikel 19 genoemde verordening geregistreerde gemeentelijke monumenten worden geacht aangewezen en geregistreerd te zijn overeenkomstig de bepalingen van deze verordening.
2. Verzoeken om aanwijzing tot gemeentelijk monument en aanvragen om een vergunning, waarop nog geen besluit is genomen en die zijn ingediend vóór de inwerkingtreding van deze verordening worden afgehandeld met inachtneming van de in artikel 19 genoemde verordening.

Artikel 21 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking de eerste dag van de volgende maand na bekendmaking.

Artikel 22 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als "Monumentenverordening Haarlem 2006".

Vastgesteld bij raadsbesluit d.d. 7 december 2006, raadsstuknr. 203/2006, gepubliceerd in de Stadskrant d.d. 25 januari 2007.

TOELICHTING

A Algemene toelichting

Bij het opstellen van deze verordening zijn de 'Aanwijzingen voor de decentrale regelgeving' in aanmerking genomen.

De bepalingen van de Monumentenwet 1988 en de daarin gekozen systematiek vormen een belangrijke basis voor de bepalingen van deze verordening.

De belangrijkste punten van de Monumentenverordening Haarlem 2006 zijn:

- de aanwijzing van gemeentelijke monumenten;
- het bijhouden van de gemeentelijke monumentenlijst;
- het vergunningstelsel voor de gemeentelijke monumenten;
- het verzoeken van de Commissie Welstand en Monumenten om advies;
- strafbepalingen bij handelen in strijd met deze verordening.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de Monumentenverordening 1994 zijn:

- Onder het duale stelsel zijn de bevoegdheden inzake monumenten neergelegd bij het college. Het verplicht in kennisstellen van de raad vergemakkelijkt de controlerende functie van de raad (art. 3, lid 7);
- regelgeving voor het inschakelen van de Commissie Welstand en Monumenten. Sinds het van kracht worden van de nota Welstand en Monumenten kunnen sommige aanvragen aan de hand van loketcriteria ambtelijk worden afgedaan. Gezien de bijzondere waarden van het aangewezen erfgoed is een onafhankelijke deskundige advies voor gemeentelijke monumenten van de Commissie Welstand en Monumenten voorgeschreven;
- Bij aanwijzing op verzoek van een belanghebbende ligt het aantonen van de bijzondere cultuurhistorische waarde bij de verzoeker. Gezien het specifieke karakter van het erfgoed kan de informatie die het college nodig heeft voor haar oordeel van zaak tot zaak verschillen. Zie ook artikel 3, lid 2 en lid 4, en artikel 11, lid 1;
- Bij de strafbepalingen is de mogelijkheid opgenomen dat de rechter een lichte gevangenisstraf kan opleggen. Een mogelijke geldboete werkt, gezien vanuit handhaving, niet altijd effectief. Preventief blijkt in de praktijk dat een zwaardere sanctie gewenst is. Met deze strafbepaling wordt ook aangesloten bij de systematiek van de Monumentenwet 1988. De maximum gevangenisstraf ligt in die wet overigens hoger;
- De termijnen en regelgeving zijn afgestemd op de Algemene wet bestuursrecht algemeen en op de uniforme voorbereidingsprocedure in het bijzonder.
- De verordening loopt vooruit op de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Wkpb). Zie ook de toelichting, onder artikel 1, sub d.

B Artikelsgewijs toelichting

Artikel 1

Sub c

Roerende monumenten worden niet beschermd, aangezien zij over het algemeen makkelijk kunnen worden verplaatst en daardoor ongemerkt over de gemeentegrens en daarmee buiten de werking van de verordening gebracht. Zaken die naar hun aard onroerend zijn, zoals een kerkorgel, kunnen wel de beschermde status krijgen. Daarnaast wordt een uitzondering gemaakt voor historische woonschepen - zoals bedoeld in artikel 1 onder j van de Woonschepenverordening - wanneer zij een sterke relatie hebben met het verhaal van Haarlem.

De vijftig-jaargrens zoals die geldt in de Monumentenwet 1988 is niet voor gemeentelijke monumenten overgenomen. Daardoor biedt de verordening de mogelijkheid om karakteristiek naoorlogs erfgoed dat (nog) niet op de rijkslijst kan komen, te beschermen.

Sub d

Het betreft een administratieve lijst. Het plaatsen op de monumentenlijst heeft geen rechtsgevolg. Het rechtsgevolg komt voort uit het aanwijzingsbesluit. Zie ook artikel 3, lid 1 en artikel 6, lid 1. De registratie loopt vooruit op de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Wkpb). De Wkpb heeft als algemeen doel de rechtszekerheid van de burger, de toegankelijkheid van

overheidsinformatie en een goede vervulling van publiekrechtelijke taken te bevorderen en draagt bij aan een structurele verbetering van de informatievoorziening.

Sub e

De Commissie, aangesteld door de gemeenteraad, die het college bij besluiten over aanwijzing of vergunningen om advies kan raadplegen. Een commissie die op een later moment wordt aangesteld ter opvolging van de Commissie Welstand en Monumenten, mogelijk onder een andere naam, wordt voor de toepassing van deze verordening aan de Commissie Welstand en Monumenten gelijk gesteld.

Sub f

Wanneer de monumentenverordening 1994 of de provinciale monumentenverordening wordt bedoeld, is dat aangegeven.

Artikel 2

Bij besluitvorming houdt het college rekening met het huidige gebruik en/of het gewenste gebruik en stelt zich de vraag hoe dit zich verhoudt tot de bijzondere (cultuur-)historische waarde van het monument. Het gebruik, het beoogde gebruik of de wijze van gebruik die een bedreiging kunnen vormen voor de unieke waarden van het monument kunnen van invloed zijn op het besluit wel of niet aan te wijzen of vergunning te verlenen.

Artikel 3

Lid 1

Bij toepassing wordt uitgegaan van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht. Zo is de definitie van aanvrager bepaald in artikel 1:3 Awb en zijn aparte regels voor het horen van de aanvrager en andere belanghebbenden niet als artikel of lid opgenomen. Bij besluitvorming worden de belangen van de rechthebbende in de afweging betrokken.

Deze regeling bevat geen voorschriften voor bescherming gedurende de aanwijzingsprocedure, zoals de Monumentenwet 1988 die kent voor rijksmonumenten. De landelijke praktijk rondom de zogenaamde voorbescherming heeft aangetoond dat de termijnen ten behoeve van ruimtelijke ontwikkeling te zeer vertraging kunnen oplopen. Verwezen wordt naar de spoedprocedure volgens artikel 3, lid 3, die zowel voorziet in beschermende maatregelen als in de reguliere voortgang van ruimtelijke ontwikkeling.

Wanneer een pand wordt aangewezen, valt ook het interieur onder de werking van de verordening. Andere zaken die zich op het perceel van het monument bevinden, zoals bijgebouwen, tuininrichting, bomen en dergelijke moeten expliciet worden aangegeven, willen zij onder de bescherming vallen.

Lid 2

Volgens de bepalingen van de Awb kan het college ten behoeve van de besluitvorming elke informatie vragen die het nodig acht voor besluitvorming. In de praktijk van de monumentenzorg gaat het bijvoorbeeld om een bouwhistorisch onderzoek. Een zaak is niet altijd alleen van bijzondere waarde vanwege het moment van ontstaan en architectonische vormgeving, maar ook vanwege de historie van de zaak met betrekking tot bouwkundige aanpassingen van vormgeving, en verandering van kleur- en materiaalgebruik en het aanbrengen van detaillering gedurende de gehele bestaansperiode.

Wanneer de aanvrager niet tevens eigenaar is, kan in geval van een woning de eigenaar worden verzocht medewerking te verlenen aan de totstandkoming van het vaststellen van de cultuurhistorische waarde. Er kunnen zich anders problemen voordoen bij een vergunningaanvraag wanneer het college niet kan beoordelen wat een wijziging betekent voor de cultuurhistorische waarde van het pand. Hieruit zou dan een voorwaarde voor vergunningverlening kunnen volgen.

In verband met andere zaken die zich mogelijk op het perceel van het monument bevinden, kan een plattegrond worden aangehecht, bijvoorbeeld bij kadastrale vernumming. Een situatieschets maakt ook veel duidelijk, bijvoorbeeld of het erf erbij hoort.

Lid 3

Uitgangspunt van deze verordening is de mogelijkheid om (cultuur-)historisch waardevolle panden te beschermen. Het aanwijzen van een monument tot een beschermd gemeentelijk monument verloopt volgens een zorgvuldige procedure, vraagt veel tijd en kan volgens artikel 4 zes maanden duren. Binnen deze termijn is het theoretisch mogelijk dat een nog niet beschermd monument dreigt te verdwijnen of anderszins wordt bedreigd als bijvoorbeeld een bouwvergunning niet kan worden geweigerd. Standaard is dat advies wordt gevraagd aan de Commissie Welstand en Monumenten. Ook

bij spoedeisende gevallen zal eerst worden geprobeerd binnen de termijn van artikel 4 lid 1 de CWM om advies te vragen. Slechts in een uitzonderlijk geval als er echt geen tijd meer is voor het vragen van advies kan het college besluiten dat het vragen van advies achterwege blijft.

Lid 4

Met historische waarden wordt mede bedoeld de waarde die aan een zaak wordt toegekend doordat een voor de Haarlemse geschiedenis markante persoon daar tijdens zijn leven gewoond of gewerkt heeft c.q. een locatie die anderszins voor de specifieke Haarlemse ontstaansgeschiedenis van bijzondere waarde is.

Lid 7

Dit lid geeft de gemeenteraad een rol bij de besluiten tot aanwijzing van een gemeentelijk monument. Door middel van dit lid kan de gemeenteraad haar controlerende functie gemakkelijker uitvoeren.

Lid 8

Wanneer een zaak de wettelijke status van gemeentelijk monument reeds bezit, vervalt deze bescherming van rechtswege wanneer de provinciale of rijksbeschermende status wordt verkregen. Omdat hier geen sprake is van een besluit in de zin van de Awb bestaat er geen beroepsmogelijkheid tegen het vervallen van de aanwijzing.

Artikel 4

Lid 1

Aangesloten is bij de termijn genoemd in de Verordening Commissie Welstand en Monumenten. Wanneer de Commissie Welstand en Monumenten niet tijdig kan adviseren, kan het college besluiten zonder advies een beslissing te nemen of besluiten om het later uitgebrachte advies toch in hun overwegingen te betrekken.

Lid 2

- De lengte van de termijn voor aanwijzing wordt mede bepaald door de afhandelingstermijn als bedoeld in artikel 3:18 Awb. Een termijn voor zienswijzen na het ontwerpbesluit van 6 weken is in de afhandelingstermijn van de aanwijzing begrepen.
- Het besluit van het college omvat de motivering van de aanwijzing, een zogenaamde redengevende omschrijving.

Artikel 5

Bij toepassing van dit artikel wordt uitgegaan van de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 6

Lid 1

Zie ook onder artikel 1 sub d. over de Wkpb. Aantekening vindt binnen 4 werkdagen na het wijzigingsbesluit plaats vooruitlopend op de Wkpb. Het plaatsen op de gemeentelijke monumentenlijst heeft geen rechtsgevolg en betreft slechts een administratieve handeling. Het rechtsgevolg komt voort uit de aanwijzing volgens artikel 3.

Lid 2

De monumentenlijst biedt inzicht in welke zaken om welke reden als gemeentelijk monument zijn aangewezen. De vast te leggen gegevens worden ontleend aan de motivering van het aanwijzingsbesluit.

Lid 3

De lijst ligt ter inzage bij de centrale balie van de Publieksdienst en/of bij andere balies zoals in de bekendmaking van de aanwijzing vermeld.

1 februari 2007

8

Artikel 7

Lid 2

Aantekening vindt binnen 4 werkdagen na het wijzigingsbesluit plaats vooruitlopend op de Wkpb.

Lid 3

Wijzigingen van ondergeschikte betekenis zijn bijvoorbeeld het veranderen van de straatnaam of huisnummer. Deze kunnen ambtshalve worden uitgevoerd.

Artikel 8

Lid 1

De aanwijzing komt in ieder geval te vervallen, wanneer de zaak verloren gaat.

Lid 2

De beslistermijn omvat de 6-weken-termijn voor zienswijzen na het ontwerpbesluit.

Aantekening vindt binnen 4 werkdagen na het wijzigingsbesluit plaats vooruitlopend op de Wkpb.

Lid 3

Ten behoeve van een goede afweging en/of het vastleggen in historische archieven kan gedetailleerde documentatie nodig zijn.

Artikel 11

Lid 1

Door de wijze van inrichting van de ambtelijke organisatie en vlotte afhandeling van de vergunningaanvraag is gebruik van het aanvraagformulier voorgeschreven.

Van de in artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht geregelde bevoegdheid om de aanvraag wegens onvolledigheid niet te behandelen, kan slechts gebruik worden gemaakt indien de aanvrager binnen vier weken na ontvangst van de aanvraag in de gelegenheid is gesteld de aanvraag aan te vullen. De door het college ingevolge dat artikel te stellen termijn bedraagt ten hoogste vier weken. De te stellen termijn van vier weken ten behoeve van aanvulling van de aanvraag correspondeert met het bepaalde in de Woningwet voor soortgelijke gevallen.

Volgens de bepalingen van de Awb kan het college ten behoeve van de besluitvorming elke informatie vragen die het nodig acht voor besluitvorming. Om inzicht te krijgen in de cultuurhistorische waarde van het monument of bedreiging daarvan zal vaak specifieke informatie gewenst zijn, zoals bouwhistorische gegevens. Het college vermeldt daarbij dat het bouwhistorische onderzoek door een ter zake deskundige moet worden uitgevoerd. De gemeente kan verzoeken aan te geven welke persoon of instantie gevraagd zal worden het onderzoek te verrichten om te kunnen bepalen of deze voldoende gekwalificeerd wordt geacht.

Lid 2

De bepalingen volgens afdeling 3.4 Awb voorzien in een uniforme voorbereidingsprocedure.

Lid 3

Voor de behandeling van aanvragen is de procedure van Algemene wet bestuursrecht leidend. Zo zal eerst een ontwerpbesluit worden opgesteld, dat ter inzage wordt gelegd en waarbij het mogelijk is gedurende zes weken zienswijzen naar voren te brengen.

Artikel 12

Lid 1

Een ontvankelijke aanvraag kan niet onverwijld worden doorgezonden voor advies naar de Commissie Welstand en Monumenten. Vanwege het unieke karakter van het monument is ambtelijke voorbereidingstijd nodig voor plananalyse en mogelijk voor waardestelling.

Lid 2

Aangesloten is bij de termijn genoemd in de Verordening Commissie Welstand en Monumenten. Wanneer de Commissie Welstand en Monumenten niet tijdig kan adviseren, kan het college besluiten zonder advies een beslissing te nemen of besluiten om het later uitgebrachte advies toch in hun overwegingen te betrekken.

Lid 3

Het uiteindelijk besluit zal moeten zijn genomen binnen de termijn van zes maanden volgens artikel 3:18 van de Algemene wet bestuursrecht. Hierin is 6 weken voor zienswijzen op het ontwerpbesluit opgenomen.

Om bij uitvoering van de wettelijke taken verwarring te voorkomen, is ervoor gekozen aan te sluiten bij de systematiek van artikel 16, lid 5 Monumentenwet 1988. Bij niet tijdig beslissen wordt de vergunning rechtens verleend.

Voor gemeentelijke monumenten bestaat geen aanhoudingsmogelijkheid (art 54 Woningwet).

Aangezien de Woningwet een hogere status heeft dan de plaatselijke verordening, kan de situatie ontstaan dat de bouwvergunning moet worden geweigerd (art. 44 sub e Woningwet) of zonder tijdige beslissing van het college van rechtswege moet worden verleend. Er kan dan toch geen gebruik worden gemaakt van de bouwvergunning zonder dat de monumentenvergunning is verleend. Het is daarom aan te raden een afweging te maken en te adviseren de bouw aanvraag op een later tijdstip in te dienen.

Voor complexe aanvragen kan de beoordelingstermijn krap zijn. Het is aan te bevelen in die gevallen voorafgaand aan de indiening van de aanvraag gebruik te maken van de mogelijkheid een schetsplan in te dienen om de haalbaarheid van het plan te kunnen inschatten.

Lid 4

Zie ook artikel 11 lid 2.

De opschortende werking voorkomt dat werkzaamheden worden gestart die de oude staat voorgoed verloren doen gaan.

Tegen het definitieve besluit is beroep mogelijk voor de aanvrager en belanghebbenden die tijdig een zienswijze naar voren hebben gebracht of voor belanghebbenden die een goede reden hebben gehad geen zienswijzen in te brengen (Awb art 6:13).

Artikel 13

De voorschriften of opgelegde beperkingen moeten duidelijk maken wat van de aanvrager wordt verwacht ter bescherming van het culturele erfgoed. Zo kunnen elementen die verwijderd worden, veilig worden opgeslagen of elders teruggeplaatst, kunnen er extra technische voorzieningen nodig zijn om schade aan het erfgoed te voorkomen, bepaald materiaalgebruik worden voorgeschreven of gegevens worden gedocumenteerd ten behoeve van de lokale geschiedenis.

Artikel 14

Sub c

Er is niet gekozen voor een eindige termijn van geldigheid van de vergunning, zoals de bouwvergunning die kent. De wijze van formulering van dit artikel garandeert de bescherming van het (cultuur-)historische belang. Wanneer er geen sprake is van een (cultuur-)historisch belang en slechts van het belang van het bouwen geldt de praktijk van de regelgeving voor het bouwen. Wanneer uitvoering van de vergunning wordt uitgesteld is het denkbaar dat omstandigheden veranderen. Ook wanneer de omstandigheden bij de vergunninghouder anderszins wijzigen, kan zich een situatie voordoen dat het (cultuur-)historisch belang niet meer gebaat is bij uitvoering van de vergunning of een nieuwe belangenafweging wenselijk zou zijn via een (ver)nieuw(de) aanvraag. Art. 4:7 of artikel 4:8 Awb kunnen van toepassing zijn. Voorts regelt artikel 3:41 de wijze van in kennisstelling van de vergunninghouder.

Artikel 15

Het registreren betreft slechts een administratieve handeling. Rechtsgevolgen komen voort uit het wel of niet verlenen van de vergunning als bedoeld in artikel 10 of de intrekking volgens artikel 14.

Artikel 16

Dit artikel verzekert de mogelijkheid voor overleg door de voorgeschreven administratieve voorprocedure. Door de verbinding met artikel 49 van de WRO ontstaat de samenhang tussen monumenten en ruimtelijke ordening.

Eventuele schade treedt pas op als voor bepaalde activiteiten geen of niet de gewenste vergunning is verleend. De aanwijzing op zich zal in principe niets veranderen voor wat betreft het gebruik van het monument. Daarom is het aanwijzen, wijzigen of intrekken van de aanwijzing niet opgenomen in dit artikel.

Artikel 17

Artikel 154, lid 1, van de Gemeentewet laat aan de gemeentelijke wetgever de keuzemogelijkheid om op overtreding van verordeningen een geldboete te stellen van de eerste of tweede categorie. In artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht zijn de geldboetecategorieën opgenomen. Gelet op de ernst van dit vergrijp en de hoogte van de strafmaat voor door het rijk beschermde monumenten, alsmede de wens om enige preventieve werking te bereiken, is voor gemeentelijke monumenten de keuze voor de tweede categorie voor de hand liggend (€ 3.350 januari 2006). Het is de gemeente niet toegestaan om een hogere geldboete op te nemen. Gezien het relatief lage bedrag, is de mogelijkheid van gevangenisstraf opgenomen. Zo kan er met meer kracht worden gehandhaafd ter voorkoming van een strafbaar feit. Wanneer het strafbare feit zich al heeft voorgedaan, is er de mogelijkheid om tegemoet te komen aan het rechtsgevoel, gezien de ernst van het feit, dat cultureel erfgoed verloren is gegaan, dat niet meer kan worden teruggebracht. Juist dit laatste maakt een krachtig middel dat preventief kan werken van belang. De rechter toetst de ernst van het feit en bepaalt de strafmaat.

Artikel 18

De basis voor deze bevoegdheid wordt gevonden in de bepalingen van de Awb. Bij toezicht op de naleving hoeft er geen sprake te zijn van enig vermoeden van overtreding van een wettelijk voorschrift. Dit in tegenstelling met opsporing. Het bestuur heeft de taak na te gaan of bijvoorbeeld de voorschriften van een vergunning in acht worden genomen. Indien mocht blijken dat in strijd met enig voorschrift wordt gehandeld wordt eerst overwogen of bestuursrechtelijke middelen kunnen worden gehanteerd, zoals het intrekken van de vergunning of het toepassen van bestuursdwang. Mocht bij uitoefening van het toezicht blijken dat een wettelijk voorschrift wordt overtreden, wordt de vraag gesteld naar de verhouding tussen de toezichthoudende en opsporingsbevoegdheden. Het is van belang er op te letten waar toezicht overgaat in opsporing in verband met de waarborgen die de verdachte toekomen.

De door het bevoegd gezag aangewezen personen in het kader van het toezicht op de naleving van de verordening kunnen ruimten binnen treden, voor zover het geen woningen betreft. Dit kan ook van belang zijn voor het doen van bouwhistorisch onderzoek voor een goede beoordeling van de cultuurhistorische waarde.

Zie ook de relatie in de toelichting met artikel 3, lid 2.

680
10 mei 2002

Gemeente Haarlem

Verordening Commissie Welstand en Monumenten

Verordening nr.
Datum in werking
Verordening Commissie Welstand en Monumenten

Hoofdstuk I Definities

Artikel 1 Definities

De commissie : de commissie Welstand en Monumenten

De indiener : indiener van een verzoek, zijnde de eigenaar van het betreffende object of een door de eigenaar gemachtigde, om een bouw-, monumenten-, sloopvergunning, melding bouwvoornemen, ontheffing of toestemming voor een onderwerp danwel een kennisgeving (melding) van een voornemen waartoe het college van burgemeester en wethouders advies inwint als bedoeld in artikel 9.1 van de Haarlemse Bouwverordening, de Monumentenwet 1988 en de Haarlemse Monumentenverordening 1994.

Aanvraag : het verzoek van een indiener aan het college van burgemeester en wethouders om een besluit te nemen.

Plan : een voorstel of verzoek van een indiener.

Schetsplan : plan, voorafgaand aan de aanvraag voor een bouw- of monumentenvergunning, of enig ander plan waarvoor toestemming wordt vereist van het college van burgemeester en wethouders.

Burgemeester en wethouders : het college van burgemeester en wethouders van Haarlem.

Hoofdstuk II Taakveld en samenstelling

Artikel 2 Commissie Welstand en Monumenten

Er is een "Commissie Welstand en Monumenten" om het college van burgemeester en wethouders te adviseren over zaken die betrekking hebben op welstand en monumentenzorg.

Artikel 3 Samenstelling

1. De commissie bestaat uit zes leden waaronder de voorzitter. Daarnaast zijn er vier plaatsvervangende leden. De bepalingen in deze verordening voor de leden zijn van overeenkomstige toepassing op de plaatsvervangende leden, tenzij uit de bepaling het tegendeel blijkt.
2. Tenminste drie leden van de commissie dienen praktiserend architect te zijn en te zijn ingeschreven in het Architectenregister.
3. Tenminste drie leden van de commissie zijn deskundig op het gebied genoemd onder lid 4, b en c van dit artikel.
4. De leden zijn niet in dienst van de gemeente of een ander publiekrechtelijk bestuursorgaan, en dienen de volgende vakdisciplines te vertegenwoordigen en/of over aantoonbare deskundigheid te beschikken op het gebied van:
 - a. architectuur gericht op eigentijdse vormgeving;
 - b. architectuur gericht op monumentale waarde en restauratie;
 - c. architectuurhistorie;
 - d. stedenbouw en inrichting van de openbare ruimte.

Artikel 4 Benoemingsduur

1. De leden worden door het college van burgemeester en wethouders benoemd voor maximaal drie jaar, gehoord de zittende commissie en de stadsarchitect.

2. Aftredende leden zijn drie jaar na hun aftreden weer herbenoembaar.
3. Vanaf de datum van inwerkingtreding worden eenmalig drie leden voor twee jaar benoemd.
4. Telkens om de drie jaar treden de plaatsvervangende leden af.
5. Een tussentijds benoemd lid treedt af op het tijdstip, waarop het lid in wiens plaats deze is benoemd, zou zijn afgetreden.
6. In afwijking van het tweede lid van dit artikel kunnen plaatsvervangende leden, wanneer zij niet of nauwelijks in hun zittingsperiode zijn opgeroepen voor een volgende zittingsperiode herbenoemd worden, dit ter beoordeling van het college van burgemeester en wethouders.

Artikel 5 Ontslag

Het lidmaatschap van de commissie eindigt:

1. wanneer ontslag wordt verleend door het college van burgemeester en wethouders op verzoek van het lid. Een lid dat tussentijds ontslag neemt, blijft lid totdat zijn opvolger de benoeming heeft aanvaard, doch nooit langer dan een half jaar na de ontslagdatum.
2. Na afloop van de benoemingsperiode als bedoeld in artikel 4.
3. Wanneer naar het oordeel van het college van burgemeester en wethouders daarvoor dringende redenen aanwezig zijn.

Artikel 6 De voorzitter

1. Het college van burgemeester en wethouders benoemt de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van de commissie.
2. De voorzitter geeft leiding aan de vergadering, zorgt voor een gestructureerde voortgang en handhaaft de orde van de vergadering zoals beschreven in het huishoudelijk reglement en integreert de verschillende visies tot een gemeenschappelijk en helder eindadvies.
3. De voorzitter is eindverantwoordelijk voor de formulering van het eindadvies en zorgt voor goede contacten met het gemeentebestuur, de stadsarchitect en de ambtelijke organisatie.
4. De voorzitter van de commissie bepaalt in overleg met de secretaris de dag, het uur en de plaats van de vergaderingen.

Artikel 7 De secretaris

1. De secretaris bereidt de vergaderingen van de commissie voor in overleg met de voorzitter.
2. De secretaris roept volgens het huishoudelijk reglement de leden, adviseurs en andere belanghebbenden schriftelijk op tot het bijwonen van de vergadering.
3. De secretaris is verantwoordelijk voor de secretariaatsvoering in het algemeen, en de juiste notulering van vergadering (inclusief de geformuleerde adviezen) in het bijzonder.
4. De secretaris is bevoegd namens de voorzitter stukken te tekenen die onder verantwoordelijkheid van de commissie uitgaan.
5. De secretaris bewaakt de regels van deze verordening en/of het bijbehorende huishoudelijk reglement en draagt zorg voor de nodige aanpassing(en).
6. De secretaris stelt namens de commissie een concept-jaarslag op.

Artikel 8 Secretariaat

1. Het college van burgemeester en wethouders draagt de zorg voor het secretariaat op aan de directeur van de sector Stedelijke Ontwikkeling, die daartoe de secretaris, de plaatsvervangend secretaris en de secretariaatsmedewerkers aanwijst.
2. De commissie wordt in haar werkzaamheden bijgestaan door het secretariaat dat is ondergebracht bij de sector Stedelijke Ontwikkeling.
3. De aangewezen ambtenaren, als bedoeld in lid 1, zijn geen lid van de commissie.

Artikel 9 Taak van de commissie

1. De commissie heeft tot taak om vanuit een integrale visie over stedenbouw, welstand, monumentenzorg en architectuur, gevraagd of, indien door de voorzitter in overleg met de secretaris akkoord bevonden, ongevraagd, onafhankelijk en deskundig advies uit te brengen aan het college van burgemeester en wethouders:
 - a. over aanvragen en schetsplannen met inachtneming van de criteria zoals bedoeld in de Woningwet, de Haarlemse Bouwverordening, de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Wet op de Stads- en Dorpsvernieuwing, de Algemene

Plaatselijke Verordening, de verordening op de Woonschepen en de Leefmilieuverordeningen;

- b. over aanvragen en schetsplannen met inachtneming van de criteria zoals bedoeld in de Monumentenwet 1988 en de gemeentelijke Monumentenverordening 1994:
1. de aanwijzing van de beschermde monumenten of het afvoeren van beschermde monumenten van de monumentenlijst;
 2. de aanwijzing van beschermde stads- en dorpsgezichten of de intrekking van zodanige aanwijzingen;
 3. de beslissing op aanvragen om vergunning tot wijziging, gedeeltelijke afbraak of verplaatsing van beschermde monumenten en de beslissing op aanvragen om sloopvergunning binnen beschermde stads- en dorpsgezichten;
 4. de beoordeling van de vraag of het herstel c.q. (wijziging van) het gebruik van een beschermd monument ontsiering of gevaar voor het beschermd monument met zich brengt;
 5. de beoordeling van de vraag of voorgenomen bouwactiviteiten mogelijk het beschermd stads- en dorpsgezicht aantasten.
- c. alle andere zaken die de ruimtelijke kwaliteit en/of cultuurhistorische waarden betreffen, waaronder structuur- en bestemmingsplannen, stadsvernieuwingsplannen, reconstructie- en herinrichtingsplannen, reclameplannen en het aanleggen van terrassen.

Artikel 10 Advies

1. De commissie brengt een advies uit over de in artikel 9 genoemde aangelegenheden.
2. De commissie houdt bij haar advisering rekening met de beoordelingskaders zoals deze door het college van burgemeester en wethouders, de raad of door of vanwege de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen zijn vastgesteld.
3. De commissie adviseert volgens de in het huishoudelijk reglement gestelde regels.
4. Wanneer het advies niet door alle leden wordt gedeeld, worden de verschillende standpunten en de gedane aanbevelingen in het advies opgenomen.
5. Het advies van de vergadering van de (aangewezen) leden wordt opgenomen in de notulen die bij voorkeur in de eerstvolgende vergadering zoals bedoeld in artikel 12 worden vastgesteld.
6. Bij het staken der stemmen in de vergadering van de aangewezen leden zoals bedoeld in artikel 12, lid 3 en 4 vindt doorverwijzing plaats naar de commissie.
7. Nadat voor de laatste maal een plan in vergadering is gebracht, komt er een advies tot stand, of wordt gemotiveerd waarom geen advies wordt uitgebracht.
8. Op verzoek wordt aan de indiener van een plan een afschrift van het advies verstrekt, waarbij deze erop wordt gewezen dat het slechts gaat om een advies, waarvan het college van burgemeester en wethouders bij het besluit kan afwijken.

Artikel 11 Termijn van advisering

1. Nadat een aanvraag in de vergadering is behandeld, brengt de commissie binnen zes weken advies uit.
2. De voorzitter dient in overleg met de secretaris de termijn aan te passen (zowel verlengen als verkorten) wanneer hogere wetgeving dit vereist.

Artikel 12 Bevoegdheden

1. De commissie vergadert en adviseert over grote monumenten- en welstandszaken (zowel binnen als buiten het beschermd stads- en dorpsgezicht). Vertegenwoordiging vindt plaats door de aanwezigheid van tenminste vier leden zoals genoemd in artikel 3 van deze verordening en de voorzitter.
2. De commissie wijst uit haar midden leden aan welke in verschillende samenstellingen onder haar verantwoordelijkheid adviseren zoals bedoeld in artikel 10 met inachtneming van het bepaalde in deze verordening.
3. De commissie bepaalt de samenstelling waarin deze aangewezen leden vergaderen en adviseren over:
 - a. kleine welstandszaken (buiten het beschermd stads- en dorpsgezicht): vertegenwoordiging vindt plaats door tenminste één lid;
 - b. kleine monumentenzaken; vertegenwoordiging vindt plaats door tenminste twee leden, zoals genoemd in artikel 3 lid 4, onder b en c van deze verordening;
 - c. kleine monumenten- en welstandszaken (zowel binnen als buiten het beschermd stads- en dorpsgezicht); vertegenwoordiging vindt plaats door tenminste drie leden, waaronder twee leden zoals genoemd in artikel 3 lid 4 onder b en c van deze verordening.
4. De commissie bepaalt de samenstelling waarin de aangewezen leden vergaderen en adviseren over ingrijpende plannen, dit ter beoordeling van de secretaris in overleg met de voorzitter, met betrekking tot:
 - a. grote welstandszaken (buiten het beschermd stads- en dorpsgezicht); vertegenwoordiging vindt plaats door tenminste drie leden;
 - b. grote monumentenzaken; vertegenwoordiging vindt plaats door tenminste drie leden, zoals genoemd in artikel 3 lid 3 van deze verordening.
5. De aangewezen leden die advies uitbrengen zoals bedoeld onder lid 3 en 4 wijzen uit hun midden een dagvoorzitter aan.

6. De onder lid 3 en 4 bedoelde adviezen worden ter kennisneming aangeboden aan de commissie.
7. De dagvoorzitter of de onder lid 3 en 4 aangewezen leden kunnen besluiten aanvragen en schetsplannen aan een andere samenstelling van aangewezen leden dan wel aan de commissie voor te leggen.

Artikel 13 Raadpleging deskundigen

Voor de uitoefening van haar taak kan de commissie ambtenaren van de gemeente Haarlem of in uitzonderlijke gevallen externe adviseurs verzoeken nadere informatie te verschaffen of advies te verstrekken.

Hoofdstuk III Vergaderen

Artikel 14 Vergaderen

1. Commissie zetelt in Haarlem en vergadert zo dikwijls als de voorzitter of tenminste twee andere leden dit nodig vinden.
2. Leden mogen niet deelnemen aan de beraadslagingen over en de vaststelling van een advies waarbij zij direct of zijdelings betrokken zijn geweest uit andere hoofde dan commissielid.
3. Leden mogen geen opdracht aanvaarden tot het verbeteren en/of uitwerken van een in de commissie behandeld plan of het maken van een nieuw plan.

Artikel 15 Wijze van vergaderen

1. De vergaderingen van de commissie en die van de in artikel 12 aangewezen leden zijn openbaar.
2. De (dag)voorzitter kan een besloten vergadering bijeenroepen.
3. De (dag)voorzitter kan op verzoek van tenminste twee andere leden, of als hij dit zelf nodig vindt, of wanneer naar zijn oordeel het belang van een indiener dit vergt, besluiten om de deuren van de vergadering te sluiten.
4. Een besluit om besloten te vergaderen wordt alleen genomen als het daarmee gediende belang zwaarder weegt dan het beginsel van openbaarheid van vergaderen.
5. De commissie of de (dag)voorzitter kan geheimhouding opleggen over de inhoud van het in de besloten vergadering behandelde. De geheimhouding kan ook worden opgelegd aan hen die bij de vergadering aanwezig zijn, of kennis dragen van het aldaar behandelde. De geheimhouding heeft eveneens betrekking op de verslaglegging die als vertrouwelijk wordt aangemerkt.

Hoofdstuk IV Jaarverslag, vergoedingen en huishoudelijk reglement

Artikel 16 Jaarverslag

De commissie doet jaarlijks verslag aan het college van burgemeester en wethouders van de werkzaamheden van de commissie over het voorafgaande kalenderjaar.

Artikel 17 Vergoeding

De leden van de commissie ontvangen per bijgewoonde vergadering een door het college van burgemeester en wethouders nader vast te stellen vergoeding.

Artikel 18 Huishoudelijk reglement

Het college van burgemeester en wethouders stelt een huishoudelijk reglement vast waarin de werkwijze van de commissie nader wordt geregeld.

Hoofdstuk V Second opinion en klachtenregeling*Artikel 19 Second opinion*

In geval door de commissie een negatief advies wordt uitgebracht, dan kan het college van burgemeester en wethouders na overleg met de indiener, de secretaris en de commissie besluiten tot het inwinnen van een second opinion. Het college van burgemeester en wethouders wijst een hiervoor bevoegde instantie aan.

Artikel 20 Klachtenregeling

Indieners of andere belanghebbenden die zich niet kunnen verenigen met de werkwijze of het functioneren van de commissie kunnen hierover een klacht indienen bij het college van burgemeester en wethouders. De "Verordening Klachtenbehandeling" is overeenkomstig van toepassing.

Hoofdstuk VI Slot- en overgangsbepaling*Artikel 21 Slotbepalingen*

In die gevallen waarin dit reglement niet voorziet beslist/beslissen:

1. de voorzitter in overleg met de secretaris, met inachtneming van het bepaalde in artikel 7, lid 5, nadat de commissie is gehoord;
2. het college van burgemeester en wethouders in zwaarwegende gevallen, zulks ter beoordeling van de voorzitter in overleg met de secretaris en nadat de commissie is gehoord.

Artikel 22 Overgangsbepalingen

1. De verordening treedt in werking op een door het college van burgemeester en wethouders nader te bepalen tijdstip.
2. Met de inwerkingtreding van deze verordening worden ingetrokken de "Verordening Monumentencommissie 1994", vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 19 augustus 1987, laatstelijk gewijzigd 21 december 1994 en de "Verordening regelende de taak, samenstelling en werkwijze van de Schoonheidscommissie", vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 13 maart 1974, gewijzigd bij raadsbesluit van 27 januari 1993.
3. Advisering over aanvragen, of afhandeling in andere zin, in behandeling bij de Schoonheidscommissie en/of Monumentencommissie, gelden na de inwerkingtreding van deze verordening als advisering over aanvragen, of afhandeling in andere zin, door de Commissie Welstand en Monumenten.
4. Het college van burgemeester en wethouders kan de leden van de Schoonheids- en Monumentencommissie verzoeken de taakuitoefening, als bedoeld in artikel 9, tijdelijk over te nemen in afwachting van de te benoemen leden van de commissie.

Artikel 23 Citeerartikel

Deze verordening wordt aangehaald als "Verordening Commissie Welstand en Monumenten".

Vastgesteld bij raadsbesluit d.d. 12 december 2001, nr. 229/2001. Gepubliceerd in de Stadskrant d.d. 9 mei 2002.

10 mei 2002

Verordening commissie Welstand en Monumenten (nr.680 / 10 mei 2002)

Verordening commissie Welstand en Monumenten (nr 680 /10 mei 2002.)

bouwkundig en situatief van aard; het gaat om het bouwwerk en de plaatsing ervan. Daarbij mag de welstandstoets niet in het vaarwater van het bestemmingsplan terechtkomen. Het bestemmingsplan regelt de functie, de plaats en de afmetingen van bouwwerken. Welstandscriteria mogen de geboden ruimte in het bestemmingsplan niet wezenlijk beperken. Als het bestemmingsplan alternatieve mogelijkheden biedt, bijvoorbeeld in de plaatsing van een bouwwerk op de locatie, in parcellering, compositie of een zekere afwisseling in de (goot)hoogte, dan kan een negatief welstandsadvies worden gegeven als de gekozen stedenbouwkundige of architectonische oplossing afbreuk doet aan de ruimtelijke beleving. Dit gebeurt uiteraard op basis van de welstandscriteria.

In de welstandsnota kan worden verwezen naar welstandscriteria die zijn opgenomen in andere documenten, zoals beeldkwaliteitsplannen. Die moeten wel voldoen aan dezelfde eisen: vaststelling in de vorm van beleidsregels door de gemeenteraad, inspraak conform de gemeentelijke inspraakverordening, enzovoort. Verwerking van die criteria in de welstands- en monumentennota zelf verdient de voorkeur. Omgekeerd geldt dat waar in een gemeentelijke verordening naar een welstandstoets wordt verwezen, zoals in de reclame- of terrassenverordening, de welstandsnota daarop toegesneden criteria moet bevatten.

1.5 Relatie met cultuurhistorisch beleid

Monumenten en het beschermd stads- en dorpsgezicht.

Haarlem vierde in 1995 zijn 750 jarige bestaan. Ongeveer 1650 historische gebouwen zijn beschermd als rijks- of gemeentelijk monument en Haarlem is daarmee de vijfde monumentenstad van Nederland. Alle panden tot het bouwjaar 1940 zijn in Haarlem geïnventariseerd en beoordeeld op hun monumentale waarde. Panden die nationaal uniek zijn, hebben van het rijk de status gekregen van beschermd rijksmonument. De rijkslijst is daarmee compleet en

alleen in een uitzonderlijk geval kan een monument worden toegevoegd.

Op dit moment wordt door de gemeente bekeken welke panden lokaal zo waardevol zijn dat zij als gemeentelijk monument bescherming verdienen. De gemeentelijke lijst kan de komende jaren met enkele tientallen worden uitgebreid.

Monumentenzorg richt zich in eerste instantie op het behouden, beschermen en/of kwalitatief verbeteren van monumenten. Aan historische gebouwen en bij beschermde monumenten is nog af te lezen hoe in die tijd in Haarlem geleefd werd. Zij vormen ons cultureel erfgoed. Om de bescherming van monumenten goed tot zijn recht te laten komen, bleek het noodzakelijk ook de directe omgeving te beschermen. Enkele panden zijn zo beeldbepalend voor een bepaald stuk van de stad, dat dit tezamen met de aanwezige monumenten er toe heeft geleid dat grote gebieden werden aangewezen als beschermde stads- en dorpsgezichten.

Zo groeide het beleidsveld 'monumentenzorg' in de loop der tijd uit van puur de zorg voor monumenten tot de zorg voor de grotere, historische ruimte. De laatste jaren begint men te beseffen dat iedere historische omgeving waardevol kan zijn, waarmee rekening gehouden moet worden bij plannen voor verandering van of in dat gebied. Het aanwezige cultuurhistorisch erfgoed wordt dan uitgangspunt en moet plannenmakers stimuleren bij het maken van ontwerpen. Het rijk probeert deze gedachte te stimuleren via haar nota Belvedere. Monumentenzorg is daarmee geworden tot zorg voor cultuurhistorie.

Ook vanuit het specifieke beleidsveld 'ruimtelijke ordening', van waaruit van oudsher de ruimtelijke kwaliteit wordt bewaakt, is men zich bewust geworden van de cultuurhistorische bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit. Door die aandacht voor de cultuurhistorische, ruimtelijke kwaliteit vanuit de twee beleidsvelden monumentenzorg en ruimtelijke ordening is als het ware vanzelf de adviescommissie Welstand en Monumenten ontstaan en als vervolg daarop nu de integrale Nota Welstand en Monumenten.

Monumenten

Wanneer een eigenaar of gebruiker van een monument besluit het pand in oude staat te herstellen is er sprake van een restauratieplan. Voor een dergelijk plan is een vergunning nodig. Dit is geregeld in de monumentenwet. Het aanvragen van een vergunning geldt ook voor gewoon onderhoud, zoals de periodieke schilderbeurt. Vanwege de toepassing van historische kleuren of ander materiaalgebruik en het toepassen van de juiste technieken is die aparte toets noodzakelijk. Zo kan een historische gevel meestal niet op een moderne technische wijze gereinigd worden. Monumenten zijn kwetsbaar en verdragen de moderne, vaak agressieve technieken niet. Onderhoud betekent dan ook meer aandacht voor materiaalgebruik en de wijze van uitvoering. De regelgeving uit de monumentenwet moet onherstelbare schade aan het cultuurhistorisch erfgoed zien te voorkomen.

De monumentenwet schrijft voor dat de gemeente een commissie inschakelt die het college van burgemeester en wethouders adviseert over vergunningaanvragen. De leden zijn deskundig op het gebied van monumentenzorg. Wordt een monument ingrijpender veranderd dan restauratie of het uitvoeren van onderhoud en is er echt sprake van een verbouwing dan is dat alleen mogelijk wanneer de historische constructie zo min mogelijk wordt aangetaast. In het algemeen wordt gewaakt over de totale cultuurhistorische waarde van het pand en het resultaat van de verbouwing moet zich voegen bij de karakteristiek van het pand.

Naast de monumentenvergunning is ook een bouwvergunning nodig zoals dat is geregeld in de Woningwet. Daarbij voert de commissie de wettelijk voorgeschreven welstandstoets uit; hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 3.6. De commissie kan nu in dezelfde vergadering adviseren over welstand én de monumenten-vergunning en haar advieswerk vanwege de combinatie zo goed mogelijk verrichten.

Beschermd stads- en dorpsgezicht

Haarlem is historisch gezien zo bijzonder dat het rijk in 1990 heeft besloten de binnenstad en een gedeelte daarom heen aan te wijzen als beschermd stadsgezicht. Ook de gehele Haarlemmerhout valt hieronder. Spaarndam is zo waardevol dat het al vanaf 1971 een beschermd dorpsgezicht heeft. Volgens de definitie uit de monumentenwet gaat het om "groepen van onroerende zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde en in welke groepen zich één of meer monumenten bevinden".

In het beschermde stads- en dorpsgezicht is nog goed te zien hoe de mensen in Haarlem gedurende de laatste eeuwen geleefd hebben. De manier van leven heeft zichtbare gevolgen gehad in onze ruimtelijke omgeving. De neerslag van onze cultuur en onze historie, onze cultuurhistorie dus, wordt meer en meer als belangrijk ervaren en is bepalend voor de kwaliteit van die omgeving. Mensen ontleen hun identiteit aan de hun bekende omgeving. Bij veranderingen binnen het beschermd stads- en dorpsgezicht wordt daarom extra getoetst of het cultuurhistorische karakter van panden, gevels en de historisch, stedenbouwkundige structuur niet teveel wordt aangetast. Alle verbouwingen in het beschermd stads- en dorpsgezicht, dus ook van gewone panden zijn daarom minimaal licht vergunningsplichtig.

Het rijk ontwikkelt samen met de gemeente een plan om ook andere gebieden in Haarlem als beschermd stadsgezicht aan te wijzen. Dit geeft nog eens aan dat Haarlem ook op landelijk niveau cultuurhistorisch als een waardevolle stad wordt beschouwd. Dit rechtvaardigt dat ook wanneer gebieden geen beschermende status hebben hiermee respectvol wordt omgegaan bij het uitvoeren van verbouwingen en nieuwbouw.

Waarderingskaart

Via zogenaamde beschermende bestemmingsplannen wordt vastgelegd wat de mogelijkheden zijn bij verbouw of nieuwbouw in het beschermd stads-

en dorpsgezicht. Een beschermend bestemmingsplan is behoudender van karakter dan een gemiddeld bestemmingsplan voor zover het de cultuurhistorische waarden betreft. Daarom zal bij de in voorbereiding zijnde bestemmingsplannen binnen het beschermd stads- en dorpsgezicht gebruik worden gemaakt van een waarderingskaart. Deze kaart maakt onderdeel uit van het bestemmingsplan. Op de kaart maakt de waarden van het beschermd stads- en dorpsgezicht inzichtelijk voor de gebruikers en bewoners van het betreffende bestemmingsplangebied. Op de waarderingskaart worden de individuele panden ingedeeld in drie verschillende orden. Tevens worden ensembles en seriebouw aangegeven. Een overzicht van de orden is als volgt weer te geven:

- A orde 1: rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten
 binnen beschermd stads- en dorpsgezicht;
- A orde 2: beeldbepalende panden van voor 1950 binnen beschermd
 stads- en dorpsgezicht;
- A orde 3: panden van voor 1950 binnen beschermd stads- en dorpsgezicht;
- A ensembles: in de vormgeving van verschillende gebouwen wordt de
 suggestie gewekt dat het om een groter gebouw gaat;
- A seriebouw: een aantal panden naast elkaar die in dezelfde architec-
 tuur zijn uitgevoerd.

De bovenstaande begrippen komen aan bod in de betreffende bestemmingsplannen, deels in de beschrijving in hoofdlijnen over het beschermd stads- en dorpsgezicht en deels in de bebouwingsvoorschriften. De waarderingskaart biedt tevens informatie op perceelsniveau die betrokken wordt bij het welstandsadvies. Dit is met name van toepassing bij beeldbepalende panden, ensembles en seriebouw.

Bouwwerkzaamheden die niet vergunningplichtig zijn, zijn in deze gebieden wel licht-vergunningsplichtig gesteld. In die zin wordt er in dergelijke gebieden dus strenger getoetst. Voor verschillende categorieën is een toetsingskader opgenomen of zijn criteria uitgewerkt.

Wanneer de commissie plannen toetst binnen het beschermd stads- en dorpsgezicht zal er specifiek op gelet worden dat het gebouw en de directe omgeving kwalitatief gehandhaafd blijft en liefst verbeterd. Bij licht vergunningsplichtige bouwwerkzaamheden worden de aanvragen, die vallen onder de loketcriteria, getoetst door een daartoe bevoegde ambtenaar in plaats van door de commissie (zie bijlage c).

Advisering Commissie Welstand en Monumenten

Voordat de CWM haar advies uitbrengt, zal zij informatie vragen over de architectuurhistorie van het pand. Wellicht heeft het pand ook een historisch interessant interieur, dat gespaard moet worden. Toen vanaf 1960 panden werden aangewezen als beschermd monument ging dat vergezeld van beschrijvingen van het pand. Deze zogenaamde redengevende beschrijvingen zijn veelal heel summier, bijvoorbeeld "pand met zadeldak". De commissie behandelt dergelijke panden daarom alsof het gehele gebouw beschermd is. Pas wanneer de beschrijving uitvoerig is en duidelijk kan worden vastgesteld waarom het gebouw indertijd is aangewezen als beschermd monument zal de advisering zich concentreren op die waarden. Was bijvoorbeeld alleen het tuinhuisje de reden van bescherming dan kan de commissie bij wijziging van het hoofdgebouw volstaan met de reguliere welstandstoets. Zoals in paragraaf 3.6 is te lezen wordt bij die welstandsniveau wel rekening gehouden met de bijzondere waarden in de omgeving.

1.6 Vaststelling en evaluatie

De criteria worden opgenomen in een welstands- en monumentennota die door de gemeenteraad moet worden vastgesteld. Burgemeester en wethouders én de commissie Welstand en Monumenten leggen tenminste eenmaal per jaar een verslag voor aan de gemeenteraad, op grond waarvan tot bijstelling van het beleid en/of de criteria kan worden besloten.

Bijlage d: Criteria voor Monumenten

1. Voor bouwkundige ingrepen aan een monument kan eerst bouwhistorisch onderzoek nodig zijn. De gemeente bepaalt, naar aanleiding van de aard en omvang van de ingreep, of en op welke wijze dit onderzoek gebeurt.
2. De aard en structuur van het monument vormen vaak beperkende voorwaarden voor nieuwe gebruikseisen. De (nieuwe) functie dient ondergeschikt te zijn aan de hoofdvorm en de structuur van het gebouw. Kortom: niet alle functies passen in elk monument.
3. Historische bouwmaterialen, structuren en constructieswijzen dienen zoveel mogelijk te worden gehandhaafd. Dit aspect vormt, tezamen met de architectonische detaillering, een van de monumentale waarden van het gebouw en verdient dus intense aandacht.
4. Het vervangen van kozijnen en andere gevelonderdelen door kunststof en/of aluminium is niet toegestaan. Dat geldt eveneens voor het vervangen van keramische dakpannen door (sneldekkende) betonpannen of bitumineuze bedekkingen.
5. Om de authenticiteit van de bestaande raamprofielen zoveel mogelijk te handhaven kan dubbele beglazing vaak niet toegestaan worden. Het gebruik van voorzetbeglazing aan de binnenzijde is te prefereren boven dubbele beglazing. Bij dubbele beglazing wijzigen de slanke raamprofielen namelijk in (te) dikke profielen, met name bij ruiten met roedenverdeling.
6. Behoud van historisch waardevolle interieuronderdelen zoals plafonds, trappen, schouwen, kasten, betimmeringen en deuren is uitgangspunt bij elke verbouwing.
7. Voor het aanbrengen van reclame of ander soortige toevoegingen nagel vast aan de gevel, op, aan of bij een monument is een vergunning noodzakelijk. Per aanvraag wordt beoordeeld of en in welke vorm, het aanbrengen van reclame en/of ander soortige toevoegingen aanvaardbaar zijn.

VOORBEELD WAARDESTELLING

Administratieve gegevens:

Object: Openluchtwembad "De Houtvaart"
Adres: Piet Heinstraat 12, 2014 AR Haarlem
Status: Rijksmonument 513415
Soort plan: monumentenvergunning
Opdrachtgever: nnn
Architect: nnn
Contactpersoon: nnn
Tekeningen 12-8-04: A-001; A-002; A-003; A-004; A-005; A-006; A-03
T-001; T-002; T-003; T-004; T-005; T-006; T-100; T-101
Technische omschrijvingen: W 544-006 en W 544-009; fotoboekje bestaande toestand
Voorbesproken rdmz: diverse data
Behandeling CWM: 20 september 2004 (hoofdopzet);
23 september 2004 (monumentenvergunning);
5 oktober 2004 (monumentenvergunning)
Behandelend ambtenaar: nnn (accountmanager), nnn (architectuurhistoricus)

Waarneming met overzicht van de monumentale waarden, documentatie, historische informatie.

a. Redengevende omschrijving

Het pand is omschreven als:

OPENLUCHTZWEMBAD "De Houtvaart", gebouwd in 1927 naar Zakelijk-Expressionistisch ontwerp van de Dienst Openbare Werken Haarlem. De voorzijde van het zwembad ligt in de as van het De Ruyterplein en vormt daarvan de stedenbouwkundige afsluiting. De oorspronkelijk gescheiden opzet voor mannen en vrouwen is verdwenen.

Omschrijving

Op rechthoekig grondplan gebouwd openluchtwembad waarvan het deels onder maaiveld gelegen bassin aan drie zijden is omgeven door bebouwing en waarvan de open oostzijde vanaf kadehoogte via twee trappen toegang geeft tot een lagere ligweide. De bebouwing bestaat uit reeksen kleedhokjes ter hoogte van één bouwlaag onder doorlopend plat dak. Aan de zuidzijde bevindt zich een hoger blok met daarin onder meer de ingangspartij.

Vanaf de openbare weg manifesteert deze ingangspartij zich als een symmetrisch blok in gevarieerde kubische opbouw. De ingangspartij bestaat uit een onderbouw in gele baksteen die een rechthoekige betonnen bak draagt. Deze bak is afgewerkt met een ruwe donkerrode pleister. De onderbouw heeft een evenwijdig aan de voorzijde lopend bordes dat aan beide kopse zijden via negen treden wordt bereikt.

Achter dit bordes bevindt zich een kleine centrale muuropening met aan weerszijden daarvan grote muuropeningen die de oorspronkelijke gescheiden ingangen voor mannen en vrouwen vormen. Het muurwerk links (west) van de ingangspartij is net als aan de west- en noordzijde grotendeels gesloten. Het heeft een hoogte van circa drie meter en is uitgevoerd in gele baksteen. Het muurwerk rechts (oost) van de ingangspartij is lager, gevarieerder van opbouw en voorzien van openingen met trappen die afdalen naar de ligweide.

Waardering

Uit 1927 daterend openluchtwembad De houtvaart van algemeen belang vanuit architectuurhistorisch en cultuurhistorisch oogpunt vanwege de karakteristieke, door kubische vormen en symmetrie bepaalde vormgeving en vanwege de historische functie van openbare sport- en recreatievoorziening in de open lucht. Het object is voorts van stedenbouwkundig belang als noordelijke afsluiting van het De Ruyterplein.

b. Waarneming

Het zwembad de Houtvaart heeft nog altijd een markante verschijningsvorm in de buurt zonder dat door latere verbouwingen en aanpassingen de hoofdropzet is aangetast.

Wél is de oorspronkelijke centrale perronbebouwing verdwenen en werden de kleedhokjes aan de oostkant in 1973 gesloopt voor een beter contact met de ligweide. Ook is de oorspronkelijke functie van het grote waterreservoir op de ingangspartij verdwenen. Dit staat nu leeg en er groeien zelfs bomen in. Bovendien is er een niet oorspronkelijke deuropening aan de badzijde van het reservoir gekomen. De afwerklaag en kleur van dit betonnen reservoir zijn niet oorspronkelijk, maar later aangebracht.

Op tal van plaatsen zijn er bouwkundige gebreken variërend van betonrot en lekkages van de bassins en perrons tot scheuren in het metselwerk van het trapbordes

Bij nader onderzoek bleek de wapening van het beton van de bassinbodem aan de onderzijde vrij te zijn gekomen en deels verroest. De voorlopige conclusie van het onderzoek van Fugro naar de paalfundering lijkt de toestand hiervan mee te vallen. Misschien is alles goed, maar eventueel moet de fundering aangevuld worden met stalen buispalen.

c. Historische informatie

Het oorspronkelijke complex uit 1927 heeft in de loop der tijd diverse aanpassingen ondergaan vanwege gebruikseisen en -wensen. In plaats van het oorspronkelijke systeem van een waterreservoir waar vanuit via open kanalen het badwater over de kleedhokjes werd gevoerd om het zo door de zon te laten verwarmen, wordt nu het water via een mechanisch systeem op temperatuur gebracht en gezuiverd. Daarvoor is de nodige apparatuur geplaatst in de westelijke bijgebouwen.

De oorspronkelijke scheiding van vrouwelijke en mannelijke badgasten is al lang verlaten waardoor één van de aparte ingangen is komen te vervallen en werd dichtgemetseld. Vanwege het belang van de aansluitende ligweide is de oostelijke reeks kleedhokjes komen te vervallen. Ook werd de oorspronkelijke perronbebouwing voor het toezicht en de scheiding van de mannelijke en vrouwelijke badgasten gesloopt. Enkele betonnen hekken zijn hier nog een restant van.

Op verschillende plaatsen zijn oorspronkelijke kozijnen vereenvoudigd en dichtgemetseld en werden oorspronkelijke paneeldeuren vlak gemaakt.

De centraal geplaatste vlaggenmast op het reservoir is verdwenen.

Het beton in het zicht – een karakteristiek onderdeel van de architectuur – is wat het grote reservoir betreft voorzien van een roodkleurige pleisterlaag. Ook zijn de betonnen zwembassins van een niet oorspronkelijke blauwe kleur voorzien. Op veel plaatsen is het karakteristieke beton in het zicht aangetast.

Het schoon metselwerk in gele verblendsteen van de penanten van de kleedhokjes werd voorzien van een laag surfcoating (sierpleister op basis van gebonden mineraalkorrels).

Ter weerszijden van het entreegebouw is het dak als luifel op kolommen iets uitgebouwd.

Een deel van de oorspronkelijke betonnen hekkjes is verwijderd en opgeslagen op de badhokjes.

Voor de toegang tot de later toegevoegde ligweide is een dubbele bordestrap gemaakt tegen de oostflank. Daarbij kwam op het perron een toezichtcabine.

Ook kwam er een, latere niet monumentale, toezichtcabine op het middenperron.

Plananalyse en de gevolgen voor de monumentale waarden:

Plananalyse

Het ingediende plan stelt een totale restauratie van het zwembad voor waarbij de bouwkundige gebreken hersteld worden en latere verbouwingen en veranderingen, die inbreuk doen op de architectuur van het complex ongedaan worden gemaakt dan wel zodanig aangepast dat de oorspronkelijke opzet weer recht wordt gedaan. Oorspronkelijke materialen en kleuren worden zoveel mogelijk hersteld, inclusief het hang- en sluitwerk en de plaatsing van de vlaggenmast.

De hoofdstructuur blijft onaangetast.

Er zijn echter ook een aantal ingrepen die het gebruik als zwembad in de toekomst moeten garanderen. De belangrijkste daarvan zijn de bekleding van de bassins met rvs en de bekleding van de perrons met speciale matten.

Ook zijn er een aantal bouwkundige elementen in vormgeving zich duidelijk onderscheidend die voor het toekomstig gebruik wenselijk worden geacht. Het meest in het oog springend is daarbij het overdekte terras oostelijk van de hoofdingang, waarvoor ook een serie badhokjes van het bestaande gebouw enigszins wordt aangepast. In het entreegebouw zijn verder enkele nieuwe voorzieningen aangebracht zoals toiletunit met keukenblok en een uitgiftebalie met keukenblok bij het nieuwe overdekte terras. Bij de badhokjes westelijk van de ingang worden de later gemaakte toiletten verwijderd en nieuwe toiletten gerealiseerd in een deel van de badhokjes.

De aanpassing van de bassins beperkt zich niet tot de rvs-bekleding. Het oostelijke kleine bassin wordt veranderd in een waterbufferzone en niet meer gebruikt als bassin. Wel zal de plattegrondvorm van dit bassin in de lay-out herkenbaar blijven. Voorgesteld wordt om de matbekleding hier een "waterkleur" te geven.

De oorspronkelijke oostelijke wand van het complex, de wand naar de ligweide, zal in aangepaste vorm hersteld worden waarbij de horizontale lijn van de betonplaat op de kleedhokjes aan deze zijde door gaat lopen. De verticale indeling van deze nieuwe wand is opgezet als de frontale wanden van de badhokjes maar in plaats van deuren zijn nu licht gedetailleerde hekjes tussen de penanten.

De op tekening aangegeven voorzieningen op de ligweide blijven buiten de bouwaanvraag.

Gevolgen voor de monumentale waarden

De belangrijkste ingrepen die de monumentale waarden raken zijn de rvs-bekleding van het grote en het westelijke bassin, het dichten van het oostelijke bassin en de bekleding van de perrons.

Aangezien de rvs-rand van de nieuwe bassinbekleding zo slank is gedetailleerd dat deze, wanneer het bassin met water is gevuld, alleen als een grijprand zichtbaar is. Uiteraard dient het bestaande monolithische betonwerk van de bestaande bassins deugdelijk hersteld te worden. Datzelfde geldt voor de betonconstructie van de perrons. De voorgestelde bekleding hiervan met rubber matten in een betonkleur dient nog nader bemonsterd te worden.

De nieuwe elementen zoals het overdekte terras en inbandige elementen zijn zodanig terughoudend in vorm en detaillering dat deze geen aantasting betekenen van de monumentale waarden.

De completering van de oostelijke wand met materiaal en vormgeving van de bestaande kleedhokjes kan als een herstel van de architectonische opzet worden beschouwd zonder dat hier sprake is van een reconstructie.

Het herstel van oorspronkelijke materialen en kleuren, het herplaatsen van kozijnen, deuren en ramen, én de teruggevonden betonnen hekjes zal de monumentale waarde van dit complex alleen maar goed doen.

Infoblad

Cultuurfonds voor Monumenten Noord-Holland

Eigenaren van gemeentelijke of provinciale monumenten of beeldbepalende panden, gelegen binnen een beschermd stads- of dorpsgezicht kunnen geen aanspraak maken op reguliere subsidies van het rijk. De eigenaar van zo'n monument kan soms gebruik maken van provinciale en gemeentelijke subsidies. Maar deze zijn niet altijd voldoende. Om te delen in de zorg voor deze monumenten hebben het Prins Bernhard Cultuurfonds en het Nationaal Restauratiefonds besloten om per provincie een Cultuurfonds voor Monumenten op te richten. Dit initiatief wordt in Noord-Holland van harte ondersteund door de provincie. Het Cultuurfonds voor Monumenten Noord-Holland is gestart op 13 september 2003. Bij aanvang van het fonds is ruim 3,2 miljoen euro beschikbaar.

Continuïteit verzekerd!

Uit het Cultuurfonds voor Monumenten worden alleen laagrentende leningen verstrekt en geen subsidies. Een eigenaar van een monument kan deze lening, een Cultuurfonds-hypotheek, krijgen voor de financiering van de restauratie. Het rentepercentage ligt zo'n 4,5% onder de marktrente voor hypotheekleningen. Het minimum-rentepercentage is 1,5%. De betaling van rente en aflossing zorgt ervoor dat het geld terugvloeit in het fonds. Hierdoor is de continuïteit gewaarborgd en blijft er ook in de toekomst geld beschikbaar voor de monumentenzorg in Noord-Holland.

Uitgangspunten

Aanvragen voor een financiering uit het Cultuurfonds voor Monumenten Noord-Holland moeten voldoen aan de volgende uitgangspunten:

- het gaat om de restauratie van gemeentelijke en provinciale monumenten of beeldbepalende panden, gelegen in een beschermd stads- en dorpsgezicht;
- de restauratie mag nog niet zijn begonnen;
- het gaat om restauratie danwel constructief herstel;
- er is een (monumenten)vergunning afgegeven voor de werkzaamheden;
- een kredietbeoordeling maakt onderdeel uit van de procedure;
- monumenten in overheidseigendom komen niet in aanmerking.

Het aanvragen van een laagrentende lening

De gemeente kan projecten van monumenteigenaren voordragen. Een onafhankelijke adviescommissie in de provincie adviseert over de aanvragen. Aanvragen moeten uiterlijk 6 weken voor behandeling binnen zijn bij het Prins Bernhard Cultuurfonds, Postbus 19750, 1000 GT Amsterdam. Het Cultuurfonds informeert vervolgens de eigenaar over de toekenning van een lening voor het restauratieproject. Daarna zal het Restauratiefonds het financiële traject met de eigenaar afwikkelen.

Meer weten?

Wenst u meer informatie over het Cultuurfonds voor Monumenten Noord-Holland, dan kunt u contact opnemen met het Prins Bernhard Cultuurfonds, telefoonnummer (020) 5206130. Website: www.cultuurfonds.nl. Bij het Restauratiefonds kunt u meer informatie krijgen over de financiële kant van de restauratie. Het telefoonnummer is (033) 2539439. Website: www.restauratiefonds.nl.

Wie zijn de oprichters van het Cultuurfonds voor Monumenten Noord-Holland?

Prins Bernhard Cultuurfonds *geeft cultuur de kans*

Het Prins Bernhard Cultuurfonds is een particulier fonds. Het doel is activiteiten op het gebied van cultuur en natuurbehoud in Nederland te bevorderen. Het Fonds bestaat uit een landelijk bureau en vijftien regionale afdelingen. Het Cultuurfonds beheert het Cultuurfonds voor Monumenten Noord-Holland.

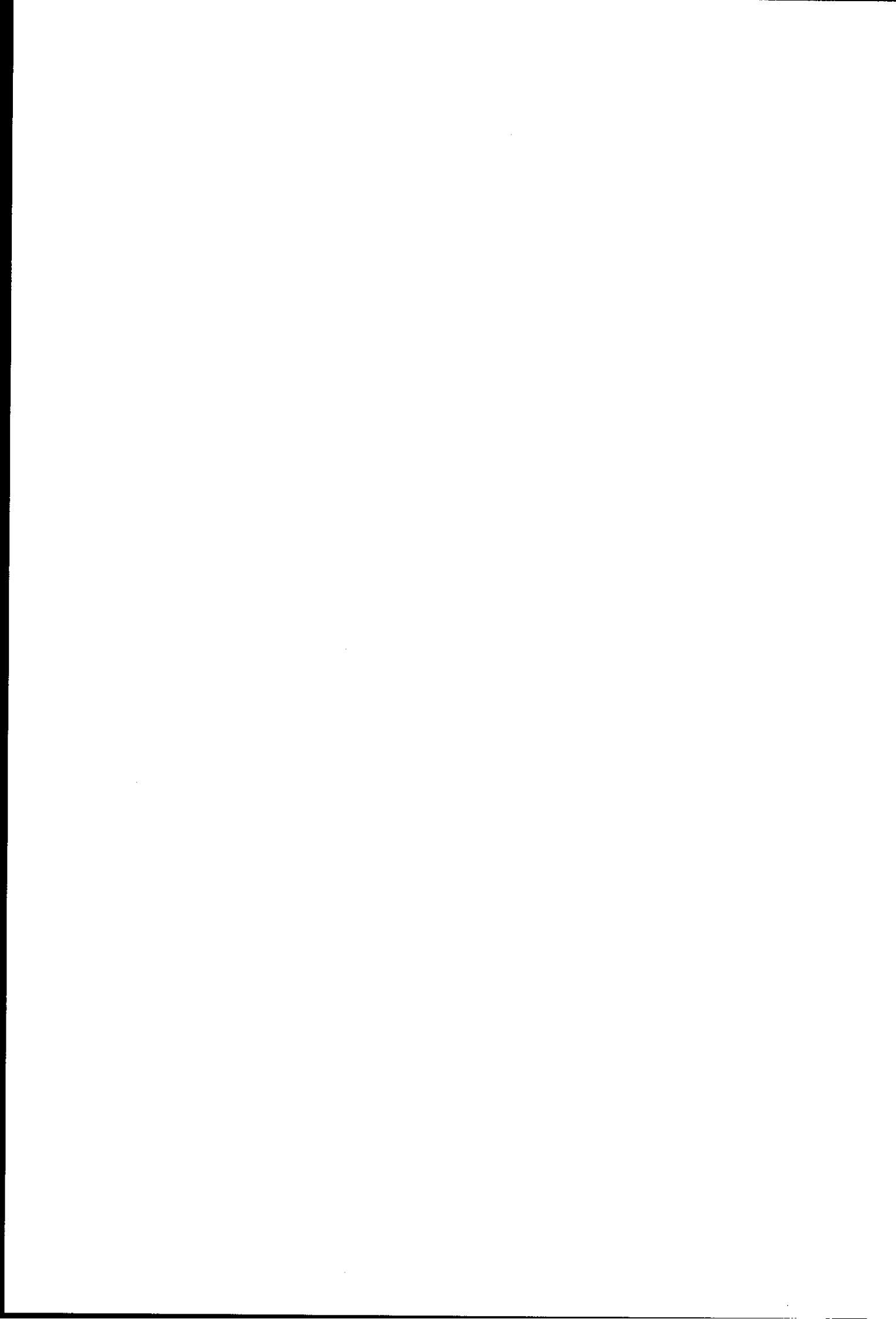
PROVINCIE

De provincie Noord-Holland is rijk aan cultuurhistorisch erfgoed. Dit bepaalt voor een deel onze identiteit. Wij zetten ons in voor het behoud van deze cultuurhistorische waarden. Daarom vinden wij het belangrijk te participeren in het Cultuurfonds voor Monumenten Noord-Holland.

 **Nationaal
Restauratiefonds**

Het Nationaal Restauratiefonds is een particuliere stichting. Het fonds bevordert het behoud van monumenten door financieringsfaciliteiten te verlenen en voorlichting te geven. Het Fonds zorgt voor de administratieve en financiële afwikkeling van de leningen uit het Cultuurfonds.

AANZET NAAR AANWIJZINGSBELEID GEMEENTELIJKE MONUMENTEN

Algemeen

De genomineerde gemeentelijke monumentenlijst is voorbereid als aanzet naar het ontwikkelen van beleid rondom de aanwijzing van gemeentelijke monumenten. In aanloop naar het definitief vast te stellen aanwijzingsbeleid vindt bescherming plaats via bestemmingsplannen en welstandsmaatregelen. Landelijk zijn vele ontwikkelingen gaande die van invloed zijn op de politieke afweging. Haarlem staat voor de keuze het verloop van de landelijke ontwikkelingen verder af te wachten of over te gaan tot definitieve besluitvorming rondom de bescherming van de genomineerde monumenten.

Voorgeschiedenis

Haarlem heeft 80 beschermde gemeentelijke objecten. Aanvullend hierop zijn in 2003 650 geselecteerde objecten beschreven aan de hand van hun cultuurhistorische waarden. De lijst van 650 objecten (2000 adressen) is tot stand gekomen nadat alle straten zijn doorlopen en alle panden zijn bekeken, uitgezonderd Schalkwijk, en er een zware selectie heeft plaatsgevonden. De thans overgebleven panden halen allen vanwege het lokale, cultuurhistorische belang het waardeniveau voor de status van gemeentelijk beschermd monument. Of het gewenst is de panden juridisch te beschermen via de monumentenverordening of aan de hand van andere instrumenten, zoals planologische maatregelen en welstand, hangt af van het vast te stellen beschermingsbeleid.

Waarom aanwijzen

De panden vertegenwoordigen een unieke cultuurhistorische waarde op lokaal niveau en dragen zo bij aan één van de krachten van Haarlem, een rijke monumentale stad. Tezamen met de afgeronde aanwijzingen van *rijksmonumenten* is de gehele historische waarde 'van niveau' dan integraal juridisch beschermd. Dit betekent dat via de monumentenwet voor rijks panden en via de gemeentelijke monumentenverordening voor gemeentelijke panden de objecten op een cultuurhistorisch verantwoorde wijze in stand kunnen worden gehouden voor het nageslacht en kunnen worden behoed voor sloop.

Moment van aanwijzing

Definitieve besluitvorming rondom bescherming en mogelijke aanwijzing van monumenten moet nog plaatsvinden. Wanneer besloten wordt om over te gaan tot bescherming, moet ook gekeken worden naar wat een goed moment is. Dit hangt samen met andere opgaven waarvoor de stad staat en de prioriteiten die gesteld zijn. Daarbij kunnen onderstaande ontwikkelingen en consequenties worden betrokken.

Voor het aanwijzen van een monument is een formele aanwijzingsprocedure voorgeschreven volgens de gemeentelijke monumentenverordening. Zonder bezwaar- en/of beroep duurt de procedure maximaal 6 maanden. Bij de aanwijzing van de huidige genomineerde lijst zijn 2000 eigenaren betrokken, die benaderd moeten worden, hetgeen administratief en juridisch een aardige operatie betekent, waarvoor in de werkplannen tijd moet worden gereserveerd.

Landelijke ontwikkelingen

- In de afgelopen jaren is het rijksmonumentenregister totaal geactualiseerd. Aansluitend wordt landelijk nu een nieuw beschermingsbeleid overwogen. Er is sprake van een herselectie (de monumentenstatus opnieuw afwegen), waarbij vele thans beschermde monumenten hun status zouden kunnen verliezen. Mogelijk wordt de totale regie van de *rijksmonumenten* gedelegeerd naar de gemeenten. De gemeenten zijn in afwachting van de landelijke discussie en het definitieve besluit van de minister van OCW.
- Landelijk is een inventarisatie begonnen van cultuurhistorisch waardevol na-oorlogs erfgoed. Eind oktober zal de minister de eerste 100 *rijksmonumenten* bekend maken.
- De financiering van de monumentenzorg is sinds kort grondig gewijzigd. Subsidieëring is grotendeels vervangen door belastingaftrekmogelijkheden in combinatie met goedkope financieringregeling (1,5% rente) voor instandhouding. De financieringen lopen via het Nationaal

Restauratiefonds. Op basis van de oude regeling (Brrm) ontvangt Haarlem tot 2011 nog slechts een te verwaarlozen monumentenbudget, dat volledig toegekend is (€ 185.000 jaarlijks).

- De stadsvernieuwingsgelden zijn vervangen door budgetten voor het Grote Steden Beleid (GSB) met andere bestedingseisen (ISV > OPH-gelden).
- Het rijk is in overleg met de gemeente over uitbreiding van het beschermd stadsgezicht. Hier ligt een directe relatie met het gemeentelijk welstandsbeleid en het wel of niet beschermen van genomineerde gemeentelijke monumenten.
- De gemeente Maastricht draait een pilot waarbij panden via het planologisch instrumentarium worden aangewezen en beschermd.

Gemeentelijke ontwikkelingen

- Hierboven zijn de landelijke ontwikkelingen geschetst, zoals de andere wijze van financiering van rijksmonumenten en de gewijzigde vorm van budgetverlening door het rijk aan de gemeente. Op grond hiervan zijn er de laatste 2 jaar geen monumentenbudgetten meer gereserveerd in de begroting, zoals bijvoorbeeld voor rechtstreekse subsidies aan monumenteneigenaren. Alleen de lopende verplichtingen zijn afgedekt. Aanvragers van subsidie worden doorverwezen naar het Nationaal Restauratiefonds of het Prins Bernhard Cultuurfonds voor gemeentelijke monumenten (slechts enkele adressen kunnen op jaarbasis worden toegewezen). Bij een lijst van 80 monumenten is dat geen probleem, bij enkele honderden wel).
- De gemeente zit in een bezuinigingsoperatie, waarbij onder andere op reguliere ambtelijke uren wordt bezuinigd.
- De gemeente overweegt buiten het beschermde stads- en dorpsgezicht een terughoudender welstandsbeleid.

Wat betekent het voor een eigenaar als een pand juridisch wordt beschermd

- Het label 'beschermd monument' geeft extra status aan het pand.
- Over het algemeen werkt het langdurig door in de onroerend-goedwaarde van het pand. De één zal dit als positief ervaren (verzekerde waarde, betere verkoopkansen), de ander als negatief (hogere OZB en andere lasten).
- De buurt als geheel profiteert van de aanwezigheid van monumentenpanden. Buren worden geprikkeld ook hun pand kwalitatief op orde te houden. Het straatbeeld verbetert.
- Wanneer een gemeentelijk monument wordt gewijzigd, is naast de gebruikelijke bouwvergunning een aanvraag nodig voor een monumentenvergunning (leges). Het vergt extra tijd voordat men kan beginnen met de werkzaamheden (waardestelling – toets cultuurhistorische eisen).
- Van de eigenaar wordt gevraagd dat het beschermde pand wordt onderhouden met de juiste technieken en materialen. Dit verzekert de langdurige instandhouding van het monument voor het nageslacht. Over het algemeen betekent dit een hogere investering in verhouding tot regulier onderhoud van een gewoon pand. Wanneer het niet gaat om (achterstallige) restauratie worden de extra kosten geschat op gemiddeld 10%.

Gevolgen aanwijzingsbesluit

- Haarlem bekrachtigt zijn imago van monumentenstad en versterkt zijn stedelijke kwaliteit en culturele en toeristische functie. De 5de plaats in de rangorde van monumentensteden blijft voor lange tijd behouden.
- Monumenten leveren extra werkgelegenheid op en betekenen bijkomende investeringen in de stad (Geschat wordt dat 1 monumenteneuro in de economie 3 of 4 euro betekent).
- Wel of geen monumentenbudget: Eigenaren werken over het algemeen welwillend mee, wanneer er subsidiegelden tegenoverstaan. Politiek betekent het een discussie of men eigenaren (opnieuw) wil tegemoetkomen in de (meer)kosten door weer geld in de begroting te reserveren voor monumenten of meer algemeen voor monumentenzorg. In Arnhem is ervaring opgedaan, waarbij de rechter het juridisch toelaatbaar vond ook zonder compensatie van eigenaren panden aan te wijzen. De geschatte kostenverhoging van 10% werd als acceptabel gezien.

- Vele steden in Nederland kennen nog een eigen financierings- c.q. subsidiëringssstelsel die ten goede komt aan eigenaren van gemeentelijke monumenten. Toch is er een trend naar verdere afbouw en enkele steden zijn er al toe overgegaan de financiële regeling af te schaffen. Ook op een andere wijze kan worden bijgedragen aan de monumentale kwaliteit van de stad (o.a. projecten of beschermd stadsgezicht).
- Administratief/juridische aanwijzingsprocedures doorlopen met eigenaren (> naar rato van het aan te wijzen aantal objecten uren reserveren in werkplannen)
- Geschat wordt dat het aantal aanvragen jaarlijks met 6% van het aantal nieuwe monumentenpanden zal toenemen. Dit zijn bij aanwijzing van de genomineerde lijst 120 aanvragen extra voor het traject vanaf informatieverlening tot en met vergunningen, toezicht en handhaving, maar ook voor beleid en control. Reguliere ambtelijke uren moeten worden gereserveerd (10% extra).

(Huidig) Alternatief beleid

- Het huidige beleid met betrekking tot welstandseisen biedt voldoende kader om de thans genomineerde objecten kwalitatief te beschermen. Welstandsbeleid (en het bestemmingsplan) kan het slopen van panden echter niet voorkomen. In de praktijk kan het gebeuren dat voor een enkel genomineerd pand een sloopvergunning wordt aangevraagd. Dit risico is inmiddels afgedekt door het opnemen van de mogelijkheid van een spoedprocedure in de gemeentelijke monumentenverordening om zo alsnog een bedreigd pand te beschermen.
- Planologisch worden gebieden en daarmee ook objecten steeds beter beschermd. De cultuurhistorische paragraaf is verbeterd en meerdere bestemmingsplannen werken nu of binnenkort met waarderingskaarten (rangorde van bescherming cultuurhistorische waarden). Ook in stedenbouwkundige programma's van eisen wordt meer en meer rekening gehouden met de aanwezige cultuurhistorische waarde.
- Toezicht en handhaving wordt sinds 2004 meer integraal ingezet. Handhaving van monumenten staat hoog op de prioriteitenladder en meer adressen konden worden aangepakt. Extra is ingezet op kennisverbreding voor toezichthouders en handhavers, maar ook andere uitvoerenden hebben monumententaken gekregen. Monumentenzorg is dus breder in de organisatie opgenomen. In het voorbeeldproject Tuinwijk-zuid is in goede samenwerking met enthousiaste bewoners samengewerkt aan verbetering van de monumentale waarde van de buurt.
- Wanneer het rijk na overleg met de gemeente inderdaad de genomineerde beschermde stadsgezichten aanwijst, is het ruimtelijk kader voor bescherming juridisch gegarandeerd.
- Herselectie van *rijks*monumenten heeft onmiddellijk invloed op de eigen gemeentelijke lijst. Immers, afgevoerde rijks panden, die cultuurhistorische waarde hadden op nationaal niveau rechtvaardigen het met voorrang een gemeentelijke status te krijgen. Vele veranderingen in de rijkslijst betekenen dan automatisch een heroverweging van de gemeentelijke lijst. Denk ook aan naoorlogs erfgoed dat langzamerhand ook een plaats op de lijst moet krijgen. Wanneer hierbij het rijk dan mogelijk ook de totale regie over de door het rijk beschermde panden delegeert aan de gemeente, zou heroverweging van ook de gemeentelijke lijst en het monumentenbeleid wenselijk kunnen zijn. Tot nu toe is met de lokale, definitieve besluitvorming gewacht op de landelijke ontwikkelingen.

Tenslotte

Het monumentenbeleid in Haarlem is gedurende de afgelopen jaren gemoderniseerd. Dat wil zeggen dat bescherming niet uitsluitend meer verloopt via bescherming van objecten. Het gaat ook om de relatie tussen algemene monumentale waarden en de ruimtelijke ontwikkeling. Het is zoeken naar een beleid, waarbij de status van monument nog uniek is en bepalen wat nog beheersbaar is. Het is zoeken naar een evenwicht tussen traditioneel beschermen en/of het toepassen van andere instrumenten waarmee de algehele bescherming van Haarlemse karakteristieken voor de toekomst kunnen worden gegarandeerd, zoals via welstand en planologische maatregelen (waarderingskaarten in bestemmingsplannen, gebiedsvisies, en stedenbouwkundige programma's van eisen). Het te kiezen beschermingsniveau van de stad kan via politieke besluitvorming opnieuw worden vastgesteld.

ACHTERGRONDINFORMATIE BIJ DE BEHANDELING VAN DE TEKST VAN HET BURGERINITIATIEF UITBREIDING GEMEENTELIJKE MONUMENTENLIJST

Bij bladzij 1:

MIP-lijst

De MIP-lijst is het kader voor het aanwijzen van beschermde *rijksmonumenten*.

MIP staat voor Meerjaren Inventarisatie Project. Het betreft een project van het rijk, waarbij voor het gehele land een inventarisatie is gemaakt van onroerende objecten die landelijk waardevol zijn. Dit project is gevolgd door een Selectie Project (MSP) en daarna een Registratie Project (MRP). Met de registratie volgens de Monumentenwet zijn objecten formeel aangewezen tot beschermd *rijksmonument*; monumenten die landelijk uniek zijn en voor bescherming in aanmerking kwamen. Voor Haarlem is dit project in 1999 afgerond met de aanwijzing van 157 rijksmonumenten (= 557 objecten).

NB: Eén (monumenten-)registratienummer kan meerdere panden omvatten. Denk aan Tuinwijk-zuid, waar identieke woningen in een complex zijn gebouwd.

PvA-lijst – Plan van Aanpak

In navolging op het MIP-project heeft de gemeente aanvullend op het MIP-programma een eigen inventarisatie en selectie gehouden, waarmee de cultuurhistorische waarde van de stad als geheel de revue is gepasseerd in het zogenaamde Plan van Aanpak. De gemeentelijke selectie heeft geleid tot 690 objecten, omgerekend rond de 2000 adressen. Deze zijn stadsbreed in kaart gebracht, uitgezonderd Schalkwijk. In 2003 is de nauwkeurige beschrijving van alle geselecteerde panden afgerond. De panden vertegenwoordigen cultuurhistorische waarden die op lokaal niveau uniek zijn en bescherming rechtvaardigen. Tot op dit moment is de gemeente nog niet over gegaan tot het feitelijk beschermen via het aanwijzen volgens de gemeentelijke monumentenverordening. In de tussentijd is de gemeente overgegaan tot een modernisering van het beleid, waarbij cultuurhistorische waarden in het algemeen – wel of niet beschermd – worden meegenomen via het planologisch instrumentarium, zoals bestemmingsplannen aangevuld met welstandsbeleid. Deze aanpak wordt recent verder uitgebreid naar gebiedsvisies, stedenbouwkundige programma's van eisen e.d.

Voorlopig is voor een dergelijke werkwijze gekozen in afwachting van landelijke ontwikkelingen, na een ander financieringsbeleid van monumenten, thans een aanstaande landelijke discussie over het monumentenstelsel en mogelijke herselectie, en landelijke actie rondom het inventariseren van naorlogs erfgoed.

De Amsterdamse spoedprocedure

Amsterdam kent een snelle methode om een gebouw bedreigd met sloop aan te wijzen als gemeentelijk monument. Het is een manier om mogelijk sloop te voorkomen. De Haarlemse monumentenverordening 2006 kent inmiddels een dergelijke procedure ook.

Samenstelling Commissie Welstand en Monumenten - CWM

Drie van de vijf huidige leden zijn deskundig op het gebied van monumentenzorg (restauratie-architect of architectuur-historicus). Mocht specifieke deskundigheid niet bij de CWM zelf aanwezig zijn, wordt een externe expert om informatie verzocht. Dit is bijvoorbeeld onlangs nog gebeurd voor de Bavo voor het glas-in-loodraam.

Uitbreiding van de gemeentelijke monumentenlijst

Uitbreiding van de lijst heeft gevolgen op een breed vlak. Zie daarvoor de bijlage "Aanzet naar aanwijzingsbeleid gemeentelijke Monumenten". Aangewezen monumenten vallen onder de gemeentelijke monumentenverordening. Een politieke afweging en het mogelijk uitbreiden van de

gemeentelijke beschermde monumentenlijst moet nog plaatsvinden. De genomineerde panden vallen, zoals alle panden, onder de reguliere bouw- en regelgeving. Dit betekent dat ook de welstandstoets wordt toegepast. Haarlem kent een welstandsbeleid passend bij het desbetreffende gebied. Waar nodig kan handhaving plaatsvinden. Met de huidige werkwijze rondom bouwen blijft de Haarlemse kwaliteit gegarandeerd.

Monumentenverordening 2006

De gemeentelijke monumentenverordening maakt het mogelijk ten alle tijden objecten aan te wijzen als gemeentelijk monument. Een zo groot mogelijk aantal gemeentelijke monumenten is geen doel op zich zelf. Het is in Haarlem niet moeilijk, naast de genomineerde lijst, nog eens 2000 panden te vinden die cultuurhistorisch waardevol zijn. Haarlem is nu eenmaal een bijzonder mooie historische stad, een ketting van vele parels.

Het is dus zoeken naar een beleid dat de status van beschermd monument uniek houdt en bepalen wat nog beheersbaar is. Het is zoeken naar een evenwicht tussen gaan voor het beschermen van honderden panden met de monumentenverordening en/of het toepassen van andere instrumenten waarmee de algehele bescherming van Haarlemse karakteristieken kunnen worden gegarandeerd, zoals welstand en planologische maatregelen.

Bij bladzij 2:

Toepassing gemeentelijke monumentenverordening

Voor het verbouwen van een gemeentelijk monument gelden strikte regels. Zie daarvoor de monumentenbijlage uit de Welstand- en Monumentennota. De aanvraag om een vergunning wordt volgens een vast protocol ambtelijk begeleid. Onderdeel daarvan is dat de architectuurhistoricus in dienst van de gemeente een preadvies geeft aan de Commissie Welstand en Monumenten (CWM). Daarbij worden juist de bestaande cultuurhistorische waarden in acht genomen. Die zijn immers beschermd en worden bij een verzoek om wijziging deskundig beoordeeld op mogelijke aantasting. Niet alleen de bestaande beschrijvingen worden erbij gepakt, maar er wordt ook 'ruimer' gekeken, en een waardestelling gemaakt na een bezoek ter plaatse.

De CWM geeft vervolgens advies aan het college op basis van alle informatie. Waar nodig gaat ook de Commissie ter plaatse kijken. Bij dit alles speelt de stadsarchitect als een soort supervisor een rol. Hij overziet het belang van de stad als geheel en kan al in een vroeg stadium bemiddelen tussen gemeentebestuur, ambtenaren en externe partijen en knelpunten wegwerken.

In het Uitvoeringsprogramma Erfgoed wordt voorgesteld een actie op te nemen de monumentale toets verder te expliciteren, zodat derden vooraf beter zicht hebben op hoe hun plan beoordeeld zal worden.

Samenstelling welstands- en monumentencommissie

In 2002 is bestuurlijk besloten alleen leden te benoemen die inhoudelijk aantoonbaar deskundig zijn. Hun benoeming is naast deskundigheid gebaseerd op onafhankelijkheid.

Aanleiding en toelichting

Haarlem inspireert architecten meer en meer om creatief te ontwerpen en een balans te zoeken tussen bestaande cultuurhistorische waarden en het tegemoetkomen aan moderne eisen. Voorbeelden zoals de Toneelschuur en de Philharmonie zijn zelfs landelijk bekend. Vele architecten van naam bouwen in Haarlem en geven ook de 21ste eeuw een gezicht. Goed voor de Haarlemse geschiedenis is dat ook het verhaal van de 21ste eeuw via architectuur en stedenbouw wordt verteld. De 21ste eeuwse laag mag/moet zijn plek krijgen.

Wel of niet slopen

De landelijke wetgeving vormt het kader van de lokale regels. De wet staat slechts in een enkel geval toe een sloopvergunning te weigeren. Zolang de grond niet in handen is van de gemeente is de enige remedie zo goed mogelijk samenwerken met externe partijen en stimuleren dat bestaande cultuurhistorische kwaliteiten worden meegenomen in het bouwplan. Ook een bestemmingsplan kan

sloop niet tegenhouden. In een uitzonderlijk geval zou de gemeente wel ad hoc een object kunnen aanwijzen tot gemeentelijk monument via een spoedprocedure volgens de monumentenverordening. Vooralsnog staat de gemeente een meer algemeen afgewogen cultuurhistorisch beleid voor. Daarvoor is aansluiting gezocht bij planologische middelen en het welstandsbeleid. Aan de andere kant is het ook zo dat daar waar de gemeente in voorkomende gevallen ruimte wil bieden aan vernieuwing, het in een volgebouwde stad niet anders kan betekenen, dan opoffering van het bestaande. Dit gebeurt niet zonder meer, maar hier gaat afgewogen besluitvorming aan vooraf. Van geval tot geval kan zo worden bekeken waar de 21ste eeuw op de Haarlemse kaart mag staan.

Besluitvorming

De gemeente voert wettelijke taken uit, ook op het gebied van monumenten. Wanneer een aanvraag voldoet aan de vereisten van de wet, moet de gemeente een aanvraag in behandeling nemen en de vergunning verlenen of gemotiveerd weigeren. Dit zijn de gebruikelijke, reguliere wettelijke taken, die binnen een daarvoor gestelde termijn worden uitgevoerd.

Voor een goede monumentenzorg is het van belang dat niet alleen op pandniveau wordt gekeken, maar ook naar het grotere, ruimtelijke verband. Bestaande cultuurhistorische waarden hebben een plaats gekregen en zijn gekoppeld aan het ruimtelijke ordening beleid. Zo worden op een afgewogen manier karakteristieke waarden doorgegeven naar de toekomst.

Het erfgoedbeleid krijgt de laatste jaren een steeds sterkere basis. Naast modernisering van bestemmingsplannen door middel van waarderingskaarten, verbetering van de stedenbouwkundige programma's van eisen en het afgewogen welstandsbeleid sinds 2004, moet nu in gebiedsvisies en opzet van projecten de cultuurhistorische paragraaf verder worden verankerd. Samen met het algemene stimuleringsbeleid wordt zo actief bijgedragen aan integraal beleid.

In het Uitvoeringsprogramma Erfgoed dat thans wordt voorbereid, zullen acties worden opgenomen waarmee erfgoed op een creatieve manier verder wordt benut (o.a. promotie en toerisme).

Bij bladzij 4:

Onderhoud (van de monumentenlijst)

Via bestemmingsplannen kan het meer algemeen cultuurhistorisch beleid worden onderhouden en verder verbeterd. De waarderingskaarten blijken een goede manier om rekening te houden met cultuurhistorische waarden. Daarbij gaat het allereerst om het belang van verankering van de bestaande waarden voor de toekomst en minder om of individuele objecten wel of niet beschermd zijn/worden.

Op pandniveau kunnen er incidenteel redenen zijn een pand toe te voegen aan of af te voeren van de gemeentelijke monumentenlijst (bijv. bij brand). Doordat deze zaken zich op ieder willekeurig moment kunnen voordoen, laat dit zich lastig koppelen aan het bestemmingsplanwerk. Onderzoek ten behoeve van het bestemmingsplan kunnen wel nieuwe gegevens opleveren die uiteindelijk van invloed zijn op de bestaande monumentenlijst.

De waarde van de gemeentelijke lijst is gebaat bij het onderwerpen van de verschillende objecten aan dezelfde cultuurhistorische toets aan de hand van dezelfde criteria. Structureel doet de behoefte van aanpassing van de lijst zich voor bij een vernieuwde opstelling ten opzichte van waardering en bescherming. Dit geldt bijvoorbeeld voor naoorlogs erfgoed dat meer en meer in de belangstelling komt te staan en bij structurele wijziging van het landelijke beleid. In die zin is de gemeente Haarlem in afwachting van de uitkomst van de landelijke stelsel discussie.

Toepassing gemeentelijke monumentenverordening

Zie eerder onder bladzij 2.

In het Uitvoeringsprogramma Erfgoed zal worden voorgesteld eerst de besluitvorming wat betreft het aanwijzingsbeleid tot 1940 af te ronden. Kennis over de naoorlogse periode moet worden opgebouwd en waar nodig ingehuurd. Hieraan gekoppeld zit de opbouw van het digitale kennisinformatiesysteem. De monumentenverordening 2006 voorziet erin ad hoc - waar nodig - naoorlogs erfgoed aan te wijzen als gemeentelijk monument.

De Commissie Welstand en Monumenten (CWM) adviseert vanuit de kaderscheppende richtlijnen gegeven door de gemeenteraad. Het deskundig oordeel van de CWM kent een onafhankelijke benadering. Het gemeentebestuur kan bij het opstellen van nieuwe kaders rekening houden met hetgeen door belangenpartijen wordt ingebracht, zoals ook de 10 Gouden Regels in het boekwerkje "De Ideale Stad" van de Vereniging Haarlem.

Bij bladzij 5:

Spoedprocedure monumentenlijst

Het is mogelijk met de gemeentelijke monumentenverordening een pand snel als gemeentelijk monument aan te wijzen.

Samenstelling welstands- en monumentencommissie (CWM)

De CWM adviseert het college. Besluiten worden door het College genomen. Zo is in 2002 expliciet gekozen voor het niet meer opnemen van een lekenlid in de commissie, maar uitsluitend deskundigen. Ook de te vernieuwen monumentenwet zal naar verwachting uitgaan van onafhankelijke, deskundige leden.

Wanneer projectontwikkelaars de grond in handen hebben, kan de gemeente wat betreft cultuurhistorie zoveel mogelijk proberen samen te werken en te stimuleren. Projectontwikkelaars zijn vrij om voor ieder plan een vergunning aan te vragen. Wanneer (toch) om een sloopvergunning wordt gevraagd heeft het gemeentebestuur nauwelijks middelen in handen om sloop te voorkomen. Daarvoor zouden alle panden ouder dan 50 jaar moeten worden aangewezen als beschermd monument. Dit wordt niet met de gemeentelijke monumentenverordening beoogd. Kernpunt is cultuurhistorische waarde uniek op lokaal niveau.

Wettelijke procedures, zoals het ter inzage leggen van stukken verzekeren de momenten voor het inbrengen van zienswijzen. Bij grotere projecten en wijziging van gebieden wordt meer en meer gezocht naar een methoden waarbij partijen in een vroeger stadium kunnen samenwerken.

Financiering

Aan de instandhouding van monumenten worden meer eisen gesteld dan aan gewone panden. Het betekent een extra vergunningaanvraag. Ook is extra tijd nodig om de wijziging te kunnen toetsen op aantasting van de cultuurhistorische waarden. Het aanvragen van financiering bij het Prins Bernhard Cultuurfonds (via de bank Nationaal Restauratiefonds) vraagt ook tijd. Het Prins Bernhard Cultuurfonds kan slechts een beperkt aantal adressen honoreren. Dit vormt bij een kleine lijst dus geen probleem, bij een uitgebreide lijst wel. Andere financieringsmogelijkheden met het karakter van subsidie zijn er niet. De gemeente zelf heeft sinds twee jaar geen budget gereserveerd voor ondersteuning van monumentenpanden, behoudens de lopende verplichtingen. Op een andere wijze wordt bijgedragen aan de instandhouding van de monumentale karakteristieken (o.a. via projecten en beschermd stadsgezicht).

Bij bladzij 6:

Monumenten Inventarisatie Project (MIP)

Zie onder bladzij 1. Het *rijk* heeft 557 panden aangewezen in Haarlem, slechts een klein deel van de geïnventariseerde panden. De selectie is met name gebaseerd op de mate van uniciteit van *landelijke* waarde. Het rijk heeft een actualiseringsronde in 2005/2006 landelijk afgerond. Het rijk zal alleen nog na-oorlogse monumenten aanwijzen.

Monumenten Selectie en Registratie Project (MSP/MRP)

Zie onder Plan van Aanpak op bladzijde 1. Wat betreft het gemeentelijke project: alle straten en panden, uitgezonderd Schalkwijk zijn doorgenomen.

Nota B en W

Onderwerp

Voorstel uitbreiding gemeentelijke monumentenlijst

Portefeuille Drs J W Haverkort
Auteur M. Haasdonk
Telefoon 511 3938
STEDELIJKE ONTWIKKELING, BUREAU MONUMENTENZORG / Reg.nr. BMA 2001/144
ZONDER bijlagen A
B&W-besluit 20 MAART 2001

Korte inhoud

Op 10 januari 1996 heeft de gemeenteraad gelden beschikbaar gesteld voor de inventarisatie en selectie van panden die in aanmerking kunnen komen voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst. Ter inzage ligt het resultaat van fase A (inventarisatie) van het Plan van Aanpak (PvA) en selectievoorstel van objecten en complexen, waarmee het gemeentelijk bestand naar het oordeel van de *Monumentencommissie* zou moeten worden uitgebreid. Naast de aanbiedingsbrief van de monumentencommissie ligt tevens een toelichting op deze brief ter inzage.

In het Ontwikkelingsprogramma Haarlem (OPH) is één van de programmadoelen "behoud en versterking van het gave historische karakter van de stad" met als maatregel om er 450 monumenten bij te hebben in 2005 en tot 2010 nog eens een uitbreiding met een zelfde aantal. De selectielijst vormt de basis voor het bereiken van deze doelstelling.

Op basis van 7 uitgebrachte offertes willen wij het externe bureau Monumenten Advies Bureau MAB inschakelen bij de beschrijving van de geselecteerde objecten. De kosten hiervoor, f 231.500,-- (+ f 4.100,-- onkosten) en een stelpost van f 60.000,-- (+ f 900,--) kunnen worden betaald uit het gereserveerde budget, projectnummer A30 van het MPSH 1995-2004. Het beschrijven zal ongeveer anderhalf jaar in beslag nemen. Wij gaan ermee akkoord dat het restant van dit gereserveerde budget (f 10.000) wordt aangewend voor overwerk van de architectuurhistorici voor overleg met bureau MAB. Ter aanvulling van de inspanningen door het rijk, waarmee de nationaal belangrijke monumenten tot de periode 1940 zijn aangewezen, ontstaat door de op te stellen beschrijvingen een totaaloverzicht van het cultureel erfgoed in Haarlem.

Wij nemen ons voor volgend jaar na afronding van de beschrijvingen te bepalen hoe exact het aanwijzingstraject zal moeten verlopen, waarbij wij de commissie SO om advies zullen vragen. Gedacht wordt aan een gefaseerde aanpak, te beginnen met de panden in het Beschermd Stadsgezicht. Voor fase C en D, het informeren van belanghebbenden en het adverteren en beschikken zal vermoedelijk nog een klein bedrag moeten worden gereserveerd. In de loop van dit jaar zullen wij de raad hierover nog een voorstel doen, wanneer wij beter zicht hebben over het verloop van fase B en de consequenties daarvan.

Indirect wordt met onze doelstelling een bijkomend doel gerealiseerd: de beschrijvingen zullen dienen als een beoordelingskader voor de Commissie Welstand en Monumenten bij het formuleren van een welstandsadvies en sluit daarbij aan bij de nog op te stellen Welstands- en Monumentennota. Zodra de beschrijvingen door MAB worden aangeleverd, zullen deze van ons die strekking krijgen.

Vooruitlopend op de aanwijzingen tot monument, kunnen de beschrijvingen door ons al benut worden. Dit is een extra reden die de investering rechtvaardigt.

Besluit van het college van burgemeester en wethouders

1. te verklaren kennis genomen te hebben van de brief van de monumentencommissie van maart 2001, inclusief toelichting, en de commissie SO ter kennisgeving aan te bieden de resultaten van de inventarisatie- en selectiefase (fase A).
2. Opdracht te verlenen aan het bureau MAB de door de monumentencommissie geselecteerde objecten te beschrijven uit het gereserveerde bedrag A30, MPSH, voor een bedrag van f 235.600,-- met een stelpost van f 61.000,-- afhankelijk van het exacte benodigde aantal beschrijvingen (het resterende bedrag van f 10.000,-- kan worden gebruikt voor overleg met bureau MAB door onze architectuurhistorici) en de commissie SO hiervan in kennis te stellen.
3. Volgens de communicatieparagraaf ons besluit in het persuaire toe te lichten.

Nota "Voorstel uitbreiding gemeentelijke monumentenlijst".

Inleiding

Met de gemeentelijke monumentenverordening van 1988 is een eerste aanzet gegeven tot het van gemeentewege beschermen van monumenten. De gemeentelijke monumentenlijst telt op dit moment bijna 80 objecten. Plaatsing op de gemeentelijke lijst gebeurt tot nu toe slechts incidenteel. De thans verrichte inventarisatie en selectie door de monumentencommissie van de monumentale waarden binnen de gemeente Haarlem maakt uitbreiding van de gemeentelijke lijst van te beschermen monumenten mogelijk.

In het Ontwikkelingsprogramma Haarlem (OPH) is teneinde de doelstelling "behoud en versterking van het gave, historische karakter van de (binnen-)stad" de maatregel voorgenomen om tot 2010 tot uitbreiding te komen met 900 monumenten, waarvan tot 2005 een aantal van 450.

Ten behoeve van de plaatsing dienen zogenaamde *redengevende beschrijvingen* te worden vervaardigd, waarvoor uit het gereserveerde budget, projectnummer A30 van het MPSH 1995-2004 moet kunnen worden geput.

Historie

In de jaren '60 is de rijksmonumentenlijst tot stand gekomen. Voor Haarlem telt deze lijst ruim 1000 objecten en complexen. In juli 1999 zijn 157 zogenaamde "*jonge monumenten*" uit de periode 1850-1940 aan de rijkslijst toegevoegd. In deze periode gaat het niet altijd om individuele panden, maar vaak om hele woonwijken (bijv. Rosehaghe) die een karakteristieke bouwwijze hebben. Zo zijn 157 monumentnummers 557 panden. Op de oude rijkslijst komt het aantal monumentnummers praktisch overeen met het aantal panden, zodat de complete rijkslijst nu ongeveer 1750 panden betreft.

Daarnaast liggen binnen het grondgebied van de gemeente Haarlem een beperkt aantal provinciale monumenten; de bekendste hiervan zijn de in Spaarndam gelegen verdedigingswerken behorend bij de stelling van Amsterdam (tevens geplaatst op de werelderfgoedlijst van de UNESCO).

Buiten de beschermde panden op grond van de monumentenwet of gemeentelijke monumentenverordening, worden in het kader van de Gemeentelijke Subsidieverordening Stadsvernieuwing (GSSV) 650 'beeldbepalende panden' gelijkgesteld met de door de gemeente beschermde monumenten.

Plan van Aanpak aanwijzing gemeentelijke monumenten

STAND VAN ZAKEN

Fase A: inventarisatie en selectie van potentiële gemeentelijke monumenten

In de B&W-vergadering van xx januari 1996 is de inhoud van het Plan van Aanpak (PvA) van de Monumentencommissie Haarlem geaccordeerd. Via het MPSH 1995-2004 is een bedrag gereserveerd van f 350.000, onder projectnummer A30.

Het plan behelst een -door middel van een architectuurhistorische inventarisatie te vervaardigen- totaaloverzicht van de in Haarlem (incl. Spaarndam) aanwezige monumentale waarden van de gebouwde omgeving. Op een vergelijkbare wijze als recent het ministerie van OCW is gekomen tot het aanwijzen van de jonge rijksmonumenten heeft na een inventarisatie een selectie van potentiële gemeentelijke monumenten plaatsgevonden. De inventarisatie- en selectiefase (fase A) zijn hiermede afgerond. In de bijlage, die ter inzage ligt, is te zien dat het ruim 650 objecten en complexen betreft. In de vergadering van 10 januari 1996 heeft de Raad ons verzocht de commissie Stedelijke Ontwikkeling (voorheen Gemeentewerken) na fase A te rapporteren over de stand van zaken, over de wijzen en consequenties van de aanbesteding en over de bijstelling van de begroting.

raads
10

Fase B: het vervaardigen van de redengevende omschrijvingen

Thans kan worden overgegaan tot fase B. Plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst dient te worden gerechtvaardigd aan de hand van de zogenaamde redengevende omschrijvingen.

- **Wijze van Aanbesteding**

De uitgenodigde bureaus zijn ons bekend vanwege hun ervaring in de monumentenzorg of zijn ons om die reden aanbevolen. Uiteindelijk zijn 7 offertes uitgebracht.

Een *redengevende omschrijving* omvat in de eerste plaats een deel met algemene gegevens over de lokatie, datering, functie, architect e.d. Deze algemene gegevens worden vervolgens toegelicht met de eigenlijke beschrijving die de geschiedenis, stedenbouwkundige context, en de cultuurhistorische bijzonderheden van het betreffende object omvatten. In de zogenaamde '*waardestelling*' wordt dan aangegeven om welke redenen het betreffende object aan de gemeentelijke monumentenlijst dient te worden toegevoegd. Een omschrijving wordt ondersteund door één of meerdere foto's.

Bij de opdracht tot het selecteren van potentiële gemeentelijke monumenten is uitgegaan van 550 tot 600 objecten. Gezien de mogelijke complexiteit per object is in dit stadium nog niet precies aan te geven hoeveel beschrijvingen exact gewenst zijn. Uit de rapportage van de monumentencommissie lijkt een groter aantal te zijn geselecteerd (692). Deze nu nog onduidelijke factor heeft ertoe geleid dat de offertes zijn uitgebracht op het aantal, volgens opdracht van de raad, van 550 waarbij een stelpost moet worden opgenomen voor een eventueel groter aantal te vervaardigen beschrijvingen.

Door alle geselecteerde objecten te doen beschrijven ontstaat in één keer een totaaloverzicht van het cultureel waardevolle erfgoed van Haarlem.

- **Verantwoording keuze bureau**

De belangrijkste overwegingen om tot een keus te komen zijn hieronder weergegeven.

Slechts drie bureaus hebben een bedrag geoffreerd voor het totale project. De overige bureaus hebben hetzij hun uurtarief laten weten, hetzij een deellofferte uitgebracht. Aangezien wij het belangrijk vinden de opdracht als totaal beheersbaar te houden is het om allerlei redenen praktischer (o.a. juridisch, afstemming) slechts met één extern bureau in zee te gaan. Bovendien zijn deze drie bureaus uitvoerig ingegaan op hetgeen door ons gevraagd is. Door de wijze waarop de bureaus dat gedaan hebben, is een onderlinge vergelijking goed mogelijk. Desgewenst kunnen zij allen op korte termijn met de opdracht beginnen. Opmerkelijk is, gezien de omvang van het project, dat hun prijzen opvallend dicht bij elkaar liggen. Het betreft de volgende bureaus: MSP te Gouda; Dröge uit Leiden en MAB te Nijmegen.

Hoe kan een keuze worden gemaakt? Het is uiteraard van het grootste belang dat het te kiezen bureau de gestelde taken met de grootst mogelijke deskundigheid zelfstandig uitvoert binnen een gegeven termijn. Dan spelen expertise met de specifieke problematiek, wetenschappelijke achterban én bemensing een belangrijke rol. Een éénmansbureau is daarbij minder gewenst vanwege kwetsbaarheid, omvang van het project en looptijd. Ook ontbreekt bij een dergelijk bureau automatisch de veelzijdigheid en bredere oriëntatie die bij een meervoudig bezet bureau wel aanwezig zijn. Hoewel de bureaus van Dröge en MSP aangeven dat zij voor dit project samenwerking zullen zoeken met derden is voor ons niet duidelijk welke kwaliteit dan wordt toegevoegd. Bij het bureau van MAB zijn die kwaliteiten in één bureau verenigd. Het bureau is zéér ervaren in ondersteuning en begeleiding van gemeentelijke monumentenzorg bij taken als onderhavige (bij 25 gemeenten!). Kwa prijsstelling zijn zij ook nog eens enkele duizenden guldens goedkoper. De prijs bedraagt excl. BTW f 194.450,00 (incl. f 231.396,--) en een stelpost van f 50.000,-- excl. (incl. f 59.400) Bijkomende kosten bedragen maximaal f 4.100/5.000,--). Ten hoogste is dus f 290.800,-- + f 5.000,-- mogelijk. Dit bedrag kan worden gedekt uit het nog resterende gereserveerde budget (f 320.000,--?). Wij zijn dan ook voornemens de opdracht te verlenen aan bureau MAB.

Wij gaan ermee akkoord dat het laatste deel van het gereserveerde budget (± f 10.000,--) kan worden besteed aan tijdelijk overwerk voor de ambtenaren/architectuurhistorici voor overleg met bureau MAB.

Vervolg Plan van Aanpak

Fase C en D: informeren belanghebbenden en afronding aanwijzing (adverteren en beschikken)

Het maken van de beschrijvingen zal inclusief de administratieve afronding anderhalf jaar in beslag nemen. Vanaf najaar 2002 kan op basis van die beschrijvingen de procedure worden gestart om daadwerkelijk tot aanwijzing van *gemeentelijk monumenten* over te gaan. De inhoud van de redengevende omschrijvingen geven de basis voor feitelijke aanwijzing. Verwacht wordt dat een aantal panden niet meer behoeven te worden voorgedragen. Gezien het grote aantal objecten lijkt het praktisch gefaseerd per regio tot plaatsing op de lijst over te gaan. Gezien de uitgangspunten van het OPH kan overwogen worden allereerst die panden aan te wijzen die binnen het bestaande Beschermd Stadsgezicht (BS) zijn gelegen en vervolgens de objecten gelegen in de potentiële uitbreidingsgebieden van het BS, welke gebieden zijn voorgesteld door het rijk. Daarnaast zou het kunnen zijn dat de inhoud van de beschrijvingen op zich aanleiding kunnen geven sommige objecten met prioriteit aan te wijzen.

Deze werkwijze heeft vele voordelen. Mogelijke bezwarenprocedures blijven beheersbaar in aantal. Bovendien kan ervaring worden opgedaan hoeveel tijd en (financiële) middelen er nodig zijn, bijvoorbeeld voor uitbreiding van ambtenarencapaciteit i.v.m. het verstrekken van vergunningen en eventuele subsidie. Expliciet vermelden wij hier dat het geenzins de bedoeling is monumenten die buiten de (potentiële) beschermde stads/dorpsgezichten zijn gelegen niet meer voor aanwijzing in aanmerking te laten komen. Zij vormen echter wel het sluitstuk van de totale bescherming van het Haarlemse erfgoed uit de periode tot 1940.

In fase C zullen eigenaren en andere belanghebbenden moeten worden geïnformeerd over de voorgenomen plaatsing. In fase D vindt de afronding van de aanwijzing plaats, waaronder het adverteren en de formele besluitvorming/verzenden beschikkingen.

Wij nemen ons voor volgend jaar na afronding van de beschrijvingen te bepalen hoe dit aanwijzingstraject verder exact zal moeten verlopen en zullen daarbij de commissie SO om advies vragen.

Vermoedelijk is voor deze fasen C en D nog een klein bedrag nodig. Wij zullen in de loop van dit jaar de raad hierover nog een voorstel doen, wanneer wij beter zicht hebben over het verloop van fase B en de consequenties daarvan.

Welstand

Afzonderlijk stellen wij vast, dat los van het hoofddoel van de beschrijvingen –het komen tot aanwijzing van monumenten– de beschrijvingen dienst zullen doen in het kader van de te vervaardigen *Nota Welstand en Monumenten*. Zij zullen dienen als een beoordelingskader voor welstand. Vooruitlopend op de aanwijzingen tot monument, kunnen de beschrijvingen door ons al benut worden; een extra reden die de betreffende investering rechtvaardigt.

Retouradres Postbus 741 2003 RS Haarlem

Burgemeester en wethouders van Haarlem
Sector Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Bouwkunde, Monumentenzorg en Archeologie
Postbus 741
2003 RS Haarlem

Datum	maart 2001
Ons kenmerk	SO/BMA/mc
Contactpersoon	M.J. Haasdonk
Doorkiesnummer	023-511 3939
Bijlage(n)	overzichtlijst gemeentelijke monumenten
	selectie en toelichting potentiële panden gemeentelijke monumentenlijst
Onderwerp	Voorstel uitbreiding gemeentelijke monumentenlijst

Geacht college,

In de jaren '60 kwam de rijksmonumentenlijst tot stand. Deze telt voor Haarlem op dit moment ruim 1000 objecten en complexen. Met het landelijk uitgevoerde Monumenten Selectie Project (MSP) werd een "update" bewerkstelligd. In het kader daarvan heeft de gemeenteraad op 19 februari 1997 een advies uitgebracht aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Dit heeft er toe geleid dat op 27 juli jl. de rijkslijst met 157 objecten en complexen uit de bouwperiode 1850-1940 – de zogenaamde jonge monumenten – is uitgebreid. Met de aanwijzing van Spaarndam als beschermd dorpsgezicht en de Haarlemse binnenstad en de Haarlemmerhout als beschermd stadsgezicht kunnen de aanwezige cultuurhistorische waarden via beschermende bestemmingsplannen behouden blijven. In het kader van het MSP wordt momenteel gewerkt aan voorstellen tot uitbreiding van het beschermde stadsgezicht.

Ook de Provincie Noord-Holland hanteert een lijst van beschermde monumenten. Daarbij ligt het accent op objecten in het buitengebied, waarvan de stelling van Amsterdam –overigens ook geplaatst op de werelderfgoedlijst van de UNESCO- het bekendste voorbeeld is. Omdat tot de laatste ook in Spaarndam gelegen verdedigingswerken behoren, telt Haarlem daarmee een beperkt aantal provinciale monumenten.

Met de vaststelling van de gemeentelijke monumentenverordening in 1988 werd de eerste aanzet gegeven tot het van gemeentewege beschermen van monumenten. De gemeentelijke monumentenlijst (bijlage II) telt op dit moment een 80 objecten en complexen. De plaatsing van de objecten geschiedde tot nog toe op incidentele basis.

Voorts telt Haarlem circa 650 panden die als "beeldbepalend" te boek staan. Het gaat hier om monumenten die in 1979 in het kader van de voorbereiding van de aanwijzing van het beschermde stadsgezicht Haarlem door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg op een ruimtelijk-historische waarderingskaart zijn vermeld. Deze panden genieten geen bescherming op grond van de Monumentenwet of gemeentelijke monumentenverordening, maar worden in het kader van de Gemeentelijke Subsidieverordening Stadsvernieuwing gelijkgesteld met gemeentelijk beschermde monumenten.

Bij brief van 9 mei 1994 hebben wij uw college ons Plan van Aanpak (PvA) aangeboden. Wij stelden u voor in aansluiting op het MSP te komen tot een structurele aanpak van de uitbreiding van het gemeentelijk monumentenbestand. Op basis van een daartoe uit te voeren architectuurhistorische inventarisatie zou deze het sluitstuk vormen van de bescherming van de in Haarlem aanwezige monumentale waarden in de gebouwde omgeving. Een en ander resulteerde in het besluit van de gemeenteraad van 10 januari 1996, waarmee de voor de inventarisatie en selectie benodigde gelden beschikbaar werden gesteld.

Met deze brief stellen wij u in kennis van de uitkomsten van de inventarisatie en leggen wij u de selectie voor van objecten en complexen, waarmee het bestand van gemeentelijk beschermde monumenten naar ons oordeel zou moeten worden uitgebreid. U treft daarnaast een toelichting aan. Wij stellen u voor in beginsel tot plaatsing van bedoelde objecten en complexen op de gemeentelijke monumentenlijst te besluiten en ermee in te stemmen dat vervolgens de vervaardiging van de zogenoemde "redengevende beschrijvingen" ter hand wordt genomen. Deze laatste zullen te zijner tijd de basis vormen voor de besluitvorming van uw college over de formele plaatsing. Wij verzoeken u te bewerkstelligen dat de daarvoor benodigde, in beginsel door de gemeenteraad al toegezegde middelen beschikbaar komen.

Hoogachtend,
De Monumentencommissie Haarlem,

Ir. F.D. ten Hallers,
voorzitter

Toelichting op het voorstel van de Monumentencommissie Haarlem van 6 april 1999 tot uitbreiding van de gemeentelijke Monumentenlijst

Algemeen

De inventarisatie startte op 6 december 1994. De stad werd wijk voor wijk, straat voor straat bezocht door een drietal inventarisatoren. Als uitgangspunt hanteerde dit team de rijksmonumentenlijst, de lijst van zogenoemde "MIP-objecten" en de daaruit geselecteerde toekomstige rijksmonumenten (de "MSP-objecten"), de provinciale monumentenlijst, de gemeentelijke monumentenlijst en de lijst van beeldbepalende objecten. Het hele gebied van de gemeente werd onderzocht, met uitzondering van Schalkwijk. Van de ± 20.000 panden in Haarlem werden ± 1800 complexen en objecten aan beoordeling onderworpen. De inventarisatie vond plaats door objecten, complexen en structuren te toetsen aan de criteria zoals die worden gehanteerd voor aanwijzing als beschermd gemeentelijk monument. Deze zijn:

- de stedenbouwkundige waarde (blijkend uit situering, markering stadsbeeld, mate van representatie van de vormgeschiedenis van de stad e.d.);
- architectonische waarde (blijkend uit oorspronkelijkheid ontwerp, zeldzaamheidswaarde, kwaliteit gevelcompositie, kwaliteit ruimtelijk concept e.d.);
- historische betekenis (blijkend uit cultuur- of sociaal-economische waarde, verschijningsvorm, plaats in de geschiedenis van het bouwen, betekenis voor de geschiedenis van de techniek e.d.).

Daarbij beperkte de beoordeling zich in de regel tot het exterieur. De inventarisatie en (her)selectie leverden uiteindelijk het voorstel tot completering van de monumentenlijst op.

Hoewel de Monumentenverordening 1994 daartoe niet verplicht, werd -in navolging van de werkwijze bij het MSP- in beginsel een bouwjaar tussen 1850 en 1940 gehanteerd. In een aantal gevallen is hieraan voorbijgegaan. Enerzijds omdat daarmee ook objecten van eerdere datum (voorzover niet voorkomend op de rijksmonumentenlijst) alsnog onder de gemeentelijke bescherming kunnen worden gebracht, anderzijds omdat in Nederland geleidelijk aan een ruimere belangstelling ontstaat voor de producten van na 1940.

Het voorstel -dat een inhaalslag betreft- bevat in totaal circa 550 objecten, hetgeen het ten tijde van de start van de inventarisatie genoemde aantal benaderd. Een object kan overigens uit meer onderdelen bestaan (ten aanzien van de wijze van tellen is geen norm bepaald), hetgeen met name geldt voor de circa 25 hierna te noemen woningbouwcomplexen. Het accent ligt in de lijst op het woonhuis in zijn vele denkbare varianten, het winkel-woonhuis en het woon-bedrijfshuis. De lijst bevat daarnaast een 17-tal bruggen, 2 spoorwegviaducten, 20 schoolcomplexen, 16 kerken, 4 begraafplaatsen (of delen daarvan), 3 parken en 1 ziekenhuis. De verscheidenheid aan overige objecten is groot. Zo kent de lijst verder winkels met bijzondere winkelpuien, bedrijfsgebouwen, een veilinghuis, een stal, een koetshuis, een bioscoop, twee zitbanken, een smederij, een bollenschuur, een grenspaal, een gevelsteen, enkele boerderijen, een paar transformatorhuisjes en een winkelcentrum.

Woningbouwcomplexen

De lijst bevat circa 24 woningbouwcomplexen. Daarvoor geldt dat zij in hoge mate getuigen van stedenbouwkundige waarde(n) en in een aantal gevallen tevens grote architectonische waarde vertegenwoordigen. De complexen bevatten tezamen circa 1400 woningen. Niet alle complexen zijn door woningbouwverenigingen gerealiseerd. Zo bestaat bijvoorbeeld het complex woningen aan de Schotersingel uit enkele woningen en een aantal "blokjes" van woningen naast elkaar, die als particuliere woningen zijn gebouwd en die nog als zodanig worden beheerd. De bescherming van

woningbouwcomplexen kan vanwege het hoge aantal afzonderlijke woningen op praktische problemen stuiten. Mogelijk is het raadzaam het beschermingsregime per complex te definiëren en over de wijze van hantering ervan vooraf afspraken te maken.

Begraafplaatsen

Het voorstel bevat alle Haarlemse begraafplaatsen, met uitzondering van de Algemene Begraafplaats aan de Kleverlaan die in het kader van het MSP al voor rijksbescherming is voorgedragen. De commissie meent dat er voldoende aanleiding bestaat uw college voor te stellen in beginsel al deze begraafplaatsen voor (gedeeltelijke) bescherming in aanmerking te laten komen. Een nadere uitwerking van de onderzoeksgegevens zal moeten uitwijzen tot welke delen van de parkaanleg en afzonderlijke grafmonumenten de bescherming kan worden beperkt.

Parken

De commissie heeft tijdens de inventarisatie stilgestaan bij de vraag of de Haarlemse stadsparken onderwerp zouden moeten zijn van gemeentelijke bescherming. Daarbij is overwogen dat deze zijn (of te zijner tijd zullen zijn) gelegen in beschermde stadsgezichten als bedoeld in de Monumentenwet 1988. De commissie is van mening dat de uit de aanwijzing als "gezicht" voortvloeiende planologische bescherming in beginsel voldoende waarborgen biedt als het gaat om het behoud van het monumentale karakter van deze parken.